

Mia Sundell

KOHTI TASAVERTAISTA KUMPPANUUTTA

**Kasvatuskumppanuuden kehittyminen 2000-luvulla Knuutinpuhdon
päiväkodissa**

Opinnäytetyö

KESKI-POHJANMAAN AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaalialan koulutusohjelma

Maaliskuu 2011

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Yksikkö Ylivieskan yksikkö	Aika Maaliskuu 2011	Tekijä/tekijät Mia Sundell
Koulutusohjelma Sosiaalialan koulutusohjelma		
Työn nimi KOHTI TASAVERTAISTA KUMPPANUUTTA - Kasvatuskumppanuuden kehittyminen 2000-luvulla Knuutinpuhdon päiväkodissa		
Työn ohjaaja Leena Raudaskoski		Sivumäärä 41+4
Työelämäohjaaja Sari Suhonen		
<p>Tutkimuksen aiheena oli kasvatuskumppanuuden kehittyminen 2000-luvun aikana Knuutinpuhdon päiväkodissa, joka sijaitsee Nivalassa. Kyseinen varhaiskasvatusyksikkö on erityisesti panostanut kasvatuskumppanuuden toteuttamiseen. Tavoitteena oli tutkia, miten kasvatuskumppanuus on kehittynyt sekä lasten vanhempien että työntekijöiden näkökulmasta.</p> <p>Opinnäytetyö oli laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus. Aineisto kerättiin BIKVA-arviointimenetelmää mukaillen. Ryhmähaastattelut toteutettiin kolmelle vanhemmalle ja kahdelle työntekijälle. Molemmilla haastattelukerroilla haastateltaville esitettiin samat teemoitetut ja avoimet kysymykset. Kysymykset muotoiltiin siten, että haastateltavat miettivät aiheen, esimerkiksi vanhempien osallisuuden, toteutumista 2000-luvun alussa ja lopussa. Tulokset analysoitiin tukeutuen teorian tietoon koskien kasvatuskumppanuutta.</p> <p>Tutkimustuloksien mukaan kasvatuskumppanuus kehittyi Knuutinpuhdossa pääasiassa myönteiseen suuntaan. Ainoastaan yhtenä kielteisenä kehitysaskeleena koettiin lapsen yksilöllisen huomioimisen vähentyminen. Uutena käytänteenä oli aloituskeskustelun toteuttaminen perheen kotona, johon vanhemmat olivat tyytyväisiä. Lisäksi vanhempien osallisuus oli vahvistunut, sillä esimerkiksi kasvatuskeskusteluissa vanhempaa kuunneltiin aidosti ja koko perheen tilanne huomioitiin. Vanhempien rooli oli myös erilainen vanhempainloissa, sillä he saivat itse osallistua keskusteluun, eivätkä vain toimia vastaanottavana osapuolena kuten aikaisemmin. Myös henkilökunnan asenne ja kunnioitus vanhempia kohtaan oli muuttunut suvaitsevammaksi ja ymmärtäväisemmäksi.</p>		

Asiasanat BIKVA-arviointimenetelmä, kasvatuskumppanuus, päivähoito, varhaiskasvatus

ABSTRACT

CENTRAL OSTROBOTHNIA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES Social services, Ylivieska	Date March 2011	Author Mia Sundell
Degree programme Degree programme in Social Services		
Name of thesis TOWARDS EQUAL PARTNERSHIP – Development of educational partnership in early childhood education at Knuutinpuhtos day care centre in the first decade of the 21 st century		
Instructor Leena Raudaskoski	Pages 41+4	
Supervisor Sari Suhonen		
<p>The subject of this thesis was educational partnership in early childhood education at Knuutinpuhtos day care centre. The aim of this study was to examine the development of educational partnership in early childhood education during the first decade of the 21st century. The aim was to find out both parents' and employees' aspect considering the development.</p> <p>This thesis was qualitative. The material was collected by using BIKVA-evaluation model. The data for the study consisted of theme- and group interviews with three parents and two employees. In both interviews the same opened questions were asked. In every question parents and employees thought about how the theme reflected in the everyday life at the beginning and end of the decade. For example one theme was about seeing every child as an individual. After this the research material was analyzed with help of theory of educational partnership in early childhood education.</p> <p>According to the results, educational partnership in early childhood education developed during the first decade of the 21st century. Seeing every child as an individual did not turn in a way that parents would have wanted it. Nevertheless educational partnership in early childhood education was mainly developed in a positive way. The study shows that the startup conversation in each family's home was a new practice in the day care centre. The attitudes of the staff were more respectful and understandable towards parents than before.</p>		

Key words

BIKVA-evaluation model, day care, early childhood education, educational partnership in early childhood education

**TIIVITELMÄ
ABSTRACT
SISÄLLYS**

1 JOHDANTO	1
2 PÄIVÄHOITO JA VARHAISKASVATUS	3
2.1 Varhaiskasvatus	4
2.2 Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet	6
3 KNUUTINPUHDON PÄIVÄKOTI	8
3.1 Tietoa päiväkodista	8
3.2 Varhaiskasvatuksen kehittämissyksikköhanke Varhis	9
4 KASVATUSKUMPPANUUS	11
4.1 Ohjaavat periaatteet	12
4.2 Kasvatuskumppanuuden rakentuminen	14
4.3 Aikaisempia tutkimuksia kasvatuskumppanuudesta	16
5 VANHEMPIEN OSALLISUUS	19
5.1 Vanhemmuuden roolit	20
5.2 Osallisuuden vahvistaminen	21
6 TUTKIMUSPROSESSI	23
6.1 BIKVA - malli	23
6.2 Ryhmä- ja teemahaastattelu	24
6.3 Tutkimuskysymykset ja –menetelmät	25
6.4 Aikataulu	26
6.5 Tutkimuksen luotettavuus	28
7 TUTKIMUSTULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET	30
7.1 Miten kasvatuskumppanuus on kehittynyt vanhempien näkökulmasta?	30
7.2 Miten kasvatuskumppanuus on kehittynyt henkilöstön näkökulmasta?	31
7.3 Johtopäätökset	34
8 POHDINTA	36
LÄHTEET	40
LIITTEET	

1 JOHDANTO

On aurinkoinen syksy vuonna 2008 ja olen juuri aloittanut sosiaali-alan opinnot. Teemme vierailukäyntejä luokkamme kanssa erilaisiin sosiaali-alan työkentille. Olemme erään päiväkodin tiloissa ja kyselemme johtajalta asioita, joita meidän tuli häneltä selvittää raportin kirjoittamista varten. Yksi kysymys koskee opinnäytetyön aihetta, johtajan tulisi ehdottaa meille mahdollisia aiheita. Hänen yhtenä ideana on tutkia kasvatuskumppanuutta.

Tämä muisto on tärkeä osa opinnäytetyötäni. Ajattelin tuolloin opinnäytetyön tulevan eteen vasta hamassa tulevaisuudessa, mutta opintojen edetessä aiheen päättäminen tuli yllättävän pian eteen. Jostain mieleni sopukoista muistin kyseisen vierailukäynnin, joka oli loppujen lopuksi hyvinkin merkittävä tapahtuma minulle. Tästä muistosta kiinnostus ja kipinä kasvatuskumppanuuteen alkoi.

Opinnäytetyöni on tutkimuslähtöinen opinnäytetyö, jonka aiheena on kasvatuskumppanuus ja tarkastelen sen kehittymistä 2000-luvulla. Tein yhteistyötä Knuutinpuhdon päiväkodin kanssa. Otin yhteyttä tähän nivalalaiseen päiväkotiin, koska se on ollut mukana Varhis -projektissa. Tämän myötä päiväkodissa on kiinnitetty enemmän huomiota kasvatuskumppanuuteen muutaman vuoden ajan. Näin ollen kyseinen päiväkoti oli mielestäni juuri sopiva kohde opinnäytetyölleni.

Kasvatuskumppanuus varhaiskasvatuksessa on ajankohtainen aihe, johon kiinnitetään yhä enemmän huomiota Suomen päivähoidoissa. Aikaisempia kasvatuskumppanuuteen liittyviä tutkimuksia lukiessani huomasin, että näkökulmat sijoittuivat usein kasvatuskumppanuuden toteutumiseen. Kasvatuskumppanuuden kehittyminen oli mielestäni mielenkiintoinen näkökulma, koska kasvatuskumppanuutta kehitetään päivähoitoyksiköissä jatkuvasti, jolloin muutoksia on mielekästä tutkia. Tämä oli syy, miksi valitsin edellä mainitun näkökulman tutkimukselleni.

Tavoitteena ja työn tarkoituksena oli saada tietoa kasvatuskumppanuuden toteutumisesta, kehittämisestä ja muutoksista, joita on tapahtunut kymmenen vuoden aikana. Tarkastelin aihetta sekä vanhempien että henkilökunnan näkökulmasta. Tahdoin selvittää teemahaas-

tattelujen kautta, miten muutokset näkyvät konkreettisesti päiväkodin arjessa. Pyrkimyksenäni oli myös se, että opinnäytetyöni kautta muut varhaiskasvatuksen kentällä toimijat voisivat hyödyntää kasvatuskumppanuuden muutostekijöitä omaan toimintaansa.

Käytin tutkimuksessani BIKVA-arviointimenetelmää, jonka lähtökohtana on huomioida asiakkaiden mielipiteet palvelun laatua kehittäessä. Mallin hyödyntäminen näkyi esimerkiksi ryhmähaastattelujen ja tulosten analysoinnin kautta. Valitsin tällaisen menetelmän työlleni, koska Knuutinpuhdon päiväkodin johtaja Sari Suhonen suositteli sitä minulle. Hän kertoi, että mallia on käytetty myös edellä mainitussa Varhis-projektissa, jolloin se todettiin hyödylliseksi keinoksi tutkia kasvatuskumppanuutta.

Tutkimusongelmani ovat:

1. Miten kasvatuskumppanuus on kehittynyt vanhempien näkökulmasta?
2. Miten kasvatuskumppanuus on kehittynyt henkilöstön näkökulmasta?

Keskeisin lähdekirjallisuus työssäni oli Marja Kaskelan ja Marjatta Kekkosen teos Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta – Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Teoksessa määritellään opinnäytetyölleni merkittävin käsite, joka oli kasvatuskumppanuus. Kasvatuskumppanuus tarkoittaa päivähoitossa tapahtuvaa vuorovaikutusta henkilöstön ja vanhempien välillä, joka rakentuu luottamuksen, kuulemisen, dialogin ja kunnioituksen periaatteista. Tavoitteena on tukea lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista. Kasvatuskumppanuus edellyttää tietoista sitoutumista, sillä se on pitkäaikainen prosessi, jossa toimitaan lapsen edun mukaisesti.

2 PÄIVÄHOITO JA VARHAISKASVATUS

Tässä luvussa kuvataan päivähoitoa ja varhaiskasvatusta, koska opinnäytetyöni aihe-alue sijoittuu näiden käsitteiden alle. Kun näistä käsitteistä saadaan kokonaisvaltainen käsitys, kasvatuskumppanuus voidaan mieltää paremmin. Tällöin ymmärretään, mihin ympäristöön kasvatuskumppanuus sijoittuu ja näin ollen siitä saa mielekkään käsityksen. Lainsäädäntö ja hallinnolliset asiakirjat ovat mielestäni monipuoliset, jolloin jokaisen päivähoitoyksikön tulisi löytää sopiva tapa toteuttaa päivähoitoa ja varhaiskasvatusta sääntöjen puitteissa.

Lain mukaan päivähoidolla tarkoitetaan hoidon järjestämistä lapselle päiväkotihoidona, perhepäivähoitona, leikkitoimintana tai muuna päivähoitotoimintana, kuten ryhmäperhepäivähoitona. Päiväkotihoidon voidaan toteuttaa sille varatussa tilassa, jota kutsutaan päiväkodiksi. Perhepäiväkodilla tarkoitetaan päivähoitoa yksityiskodissa tai muussa kodinomaisessa hoitopaikassa. Leikkitoimintaa toteutetaan lapsen leikin ja toiminnan ohjauksella ja valvonnalla sisätiloissa tai ulkona. Ryhmäperhepäivähoitossa samoissa tiloissa toimii useampia perhepäivähoitoyksiköitä. Lapsella on oikeus päivähoitoon ennen oppivelvollisuuskäynnin, myös erityistilanteissa vanhemmille lapsille voidaan järjestää päivähoitoa. (Laki lasten päivähoidosta 1973; Koponen, Remes & Salminen 1987, 10.)

Hallinnollisesti lasten päivähoito on sosiaalipalvelumuoto, jonka järjestämisessä noudatetaan tavallisia sosiaalihuollon periaatteita. Ennen sosiaalihuoltoa päivähoitojärjestelyt ovat olleet köyhäinhoidon ja lastensuojelun vastuulla. Sosiaalihuollon päämääränä on kehittää palvelukokonaisuus, joka vastaa väestön sosiaalipalvelujen tarpeeseen. Tavoitteena on tehdä kokonaisuudesta monipuolinen ja vaihtoehtoisia toimintamuotoja tarjoava. Tässä prosessissa merkittävässä roolissa on yhteistyö sosiaalihuollon eri sektoreiden välillä. (Koponen, Remes & Salminen 1987, 12; Välimäki 1999, 208.)

Päivähoidolla on muitakin tehtävälajeita kuin lapsista huolehtiminen, sillä sen tehtäviin kuuluu myös kasvatusta ja perheneuvontaa ja ennaltaehkäisevä lastensuojelu. Lisäksi päivähoito tekee tiivistä yhteistyötä neuvolan, puhe- ja toimintaterapian, sairaalan, lastensuojelun ja koulun kanssa. Tätä kutsutaan verkostotyöksi, mikä nähdään päivähoitomaailmassa

erittäin tärkeänä toimintona. (Koponen, Remes & Salminen 1987, 12; Koivunen 2009, 11-15.)

Laki lasten päivähoidosta on luonut perustan Suomen päivähoitotoiminnalle, jonka tarkoituksena on huolehtia lapsesta silloin, kun siihen on tarvetta, esimerkiksi vanhempien ollessa töissä tai koulussa. Tavoitteena on tukea hoidossa olevien lasten vanhempia heidän kasvatustehtävässään ja yhteistyössä tukea lapsen persoonallisuuden tasapainoista kehitystä. Lisäksi päivähoiton tulee tarjota lapselle turvalliset, jatkuvat ja lämpimät ihmissuhteet. Myös kasvuympäristön tulee olla suotuisa lapsen lähtökohdat huomioon ottaen. (Laki lasten päivähoidosta 1973; Karila & Nummenmaa 2001, 14; Koponen, Remes & Salminen 1987, 7.)

Lain lähtökohtana on yhdenvertaistaa ja turvata lapsen kasvat- ja kehitysmahdollisuudet. Sen mukaan päivähoiton täytyy myös tukea lapsen fyysistä, sosiaalista ja tunne-elämän kehitystä ottaen huomioon lapsen yksilöllisyys. Päivähoiton tulee edistää myös esteettistä, älyllistä, eettistä ja uskonnollista kasvatusta, jolloin vanhempien vakaumusta täytyy kunnioittaa. (Laki lasten päivähoidosta 1973; Koponen, Remes & Salminen 1987, 8.)

Lainsäädäntö ja muut hallinnolliset asiakirjat antavat mielestäni valtiolle ja sitä mukaa kunnille erinomaiset säännöt siitä, miten päivähoitoa ja varhaiskasvatusta tulee toteuttaa. Lainsäädäntö ottaa tehokkaasti lapsen päivähoiton keskiöön, jolloin huomio on lapsen suotuisassa kehityksessä ja hyvinvoinnissa. Lainsäädäntöä lasten päivähoitoon liittyen ollaan parhaillaan päivittämässä, koska lain sisältö on hieman vanhentunutta.

2.1 Varhaiskasvatus

Käsitteenä varhaiskasvatus tarkoittaa kasvatuksellista ja yhteisöllistä vuorovaikutusta pienten lasten kanssa, joka koostuu hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudesta. Tämän kokonaisuuden avulla edistetään lapsen myönteistä minäkäsitystä, ilmaisu- ja vuorovaikutustaitoja sekä ajattelun kehittymistä. Hoidon käsitteeseen sisältyy perushoito ja hoiva. Perushoitoon kuuluu lapsen perustarpeista, kuten ruoan saannista, vaatetuksesta, siistey-

destä, ulkoilusta ja riittävästä unesta huolehtiminen. (Stakes 2005, 11, 16; Koivunen 2009, 12.)

Kun varhaiskasvatuspalveluita järjestetään, palveluntuottajan tulee huomioida monta erilaista linjausta. Varhaiskasvatuksen ohjauksen korkeimmalla tasolla on valtio, joka ohjaa varhaiskasvatusta lakien ja asetusten avulla. Toisella tasolla varhaiskasvatuspalveluita määrittelee kunta, jolla on omat linjauksensa ja toiminnan toteuttamisen periaatteet. Näistä periaatteista yksittäinen tiimi ja työntekijä rakentaa raamit työskentelylleen. Kolmannella tasolla on itse päivähoitoyksikkö, jossa työntekijät laativat oman yksikkökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman, paikan perustehtävän ja tavoitteet. (Mikkola & Nivalainen 2009, 12.)

Varhaiskasvatusta toteuttavat kunnat, järjestöt, yksityiset palveluntuottajat ja seurakunnat erilaisin varhaiskasvatuspalveluin, joita ovat esimerkiksi päiväkotitoiminta ja perhepäivähoito. Lähtökohtana on edistää lapsen tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista. Varhaiskasvatuksessa olennaista on ammattitaitoinen henkilöstö, joka muun muassa luo kiinteän kasvatuskumppanuussuhteen vanhempiin. Tällä tavalla lapselle turvataan mielekäs arki päivähoitossa. (Stakes 2005, 11, 16.)

Stakesin mukaan suomalainen varhaiskasvatus perustuu kansainvälisiin sopimuksiin, kansallisiin säädöksiin ja muihin asiakirjoihin, jotka määrittelevät lapsen oikeuksia. Arvopohjasta keskeisin on lapsen ihmisarvo, johon kuuluu neljä yleisperiaatetta; syrjintäkielto ja lasten tasa-arvoisen kohtelun vaatimus, lapsen etu, lapsen oikeus elämään ja tasapainoiseen kehittymiseen ja lapsen mielipiteen huomioon ottaminen. Lisäksi lapsella on oikeus esimerkiksi turvallisiin ihmissuhteisiin sekä turvattuun ja terveelliseen ympäristöön. (Stakes 2005, 12.)

Varhaiskasvatusta toteutetaan fyysisten, psyykkisten ja sosiaalisten tekijöiden muodostamassa varhaiskasvatusympäristössä, johon kuuluvat rakennetut tilat ja lähiympäristö. Sosiaaliin ja psyykkisiin tekijöihin sisältyy toiminnallisesti eri tilanteisiin liittyvät ympäristöt sekä erilaiset välineet ja materiaalit. Huolellisesti suunniteltu ympäristö kannustaa lasta tutkimaan ympäristöään ja leikkimään. Nämä tekijät ovat lapseen välittömässä vuorovaikutuksessa, kun taas epäsuorasti eli välillisesti lapsen kokemusmaailmaan vaikuttaa esimer-

kiksi ikätoverit, ystävät sekä äitiys- ja lastenneuvolat. (Stakes 2005, 12; Ojala 1993, 12-13.)

Varhaiskasvatus rakentuu erilaisista orientaatioista eli osa-alueista, joiden avulla päivähoitossa lapselle opetetaan valmiuksia esimerkiksi koulunkäyntiä varten. Orientaatioiden oppimisen myötä lapsi kykenee perehtymään, ymmärtämään ja kokemaan ympäristön monimuotoisia ilmiöitä. Orientaatioihin sisältyy matemaattinen -, luonnontieteellinen -, historiallis-yhteiskunnallinen -, esteettinen -, eettinen -, ja uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio. Esimerkiksi matemaattisessa orientaatioissa lapsi opettelee leikinomaisesti vertaamista, päättelystä ja laskemista. (Stakes 2005, 26.)

2.2 Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet

Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus Stakes on laatinut Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, jonka tavoitteena on edesauttaa varhaiskasvatuksen yhdenvertaista toteuttamista koko Suomessa, ajaa sisällöllistä kehittämistä ja luoda osaltaan perusta varhaiskasvatuksen laadun kehittämiseksi. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden arvopohja on luotu Lapsen oikeuksien sopimusta mukaillen. Tarkoituksena on kartoittaa varhaiskasvatushenkilöstön ammatillista tietoisuutta ja vanhempien osallisuutta varhaiskasvatuspalveluissa. (Kaskela & Kronqvist 2007, 10.)

Kaskela ja Kronqvist ovat todenneet, että lapselle yksilöllistä varhaiskasvatussuunnitelmaa laadittaessa yhteistyössä vanhempien kanssa, on tärkeää huomioida lapsi kokonaisvaltaisesti ja tällä tavalla luoda lasta yksilöllisesti tukeva suunnitelma. Lisäksi suunnitelman tulee olla joustava ja lapsen erityistarpeet huomioiva. Ohjaavia periaatteita sen laatimisessa ovat esimerkiksi lapsen taitojen, valmiuksien ja osaamisalueiden havainnointi ja huomiointi, kasvatuskumppanuus vanhempien kanssa sekä henkilöstön pedagoginen toiminta, arviointi ja seuranta. (Kaskela & Kronqvist 2007, 11.)

Parhaimmillaan lapsen varhaiskasvatussuunnitelma muodostaa hyvinvoinnissa tärkeimmät kasvatukselliset periaatteet ja näin sirpaleinen työ voidaan koota mielekkääksi kokonaisuudeksi. Useat tekijät lapsen ympäristössä vaikuttavat hyvinvoinnin edistämiseen, esi-

merkiksi suojaavana tekijänä voidaan pitää pysyviä ja turvallisia ihmissuhteita. Myös laadukas päivähoito vaikuttaa kokonaisuudessaan lapsen hyvinvointiin, jolloin varhaiskasvatus on osa lapsiperheen hyvinvoinnin tukemista. (Kaskela & Kronqvist 2007, 11.)

Tutustuttuani Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin, totesin sen olevan hyvin kattava, koska teoksessa on runsaasti tietoa siitä, miten päivähoitoa tulee suunnitella ja toteuttaa. Kyseinen suunnitelma antaa hyvän pohjan sille, miten varhaiskasvatusta voidaan toteuttaa kussakin päivähoitoyksikössä. Teos toimii hyvänä, suuntaa-antavana oppaana, kun yksikön omaa varhaiskasvatussuunnitelmaa laaditaan. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet vaikuttaa osaltaan merkittävästi myös kasvatuskumppanuuteen, sillä se käsittelee muun muassa kasvatuskumppanuutta ja vanhempien osallisuutta.

3 KNUUTINPUHDON PÄIVÄKOTI

Opinnäytetyöni on tutkimuslähtöinen ja tein tutkimuksen Knuutinpuhdon päiväkodin kasvatuskumppanuudesta. Päiväkodin johtaja Sari Suhonen toimi työelämäohjaajanani. Hän toimi suurena apuna ja kannustajana opinnäytetyölleni. Tutkimuksen aikana tutustuin päiväkodin tiloihin, henkilökuntaan ja lasten vanhempiin. Päiväkodista tulikin minulle tuttu paikka, jossa minun oli miellyttävä työskennellä. Tässä luvussa kuvailen Knuutinpuhdon päiväkodin toimintaa.

3.1 Tietoa päiväkodista

Knuutinpuhdon päiväkoti sijaitsee Nivalassa. Vuonna 1983 perustettu päiväkoti on 35 lapsen sisaruspäiväkoti, johon kuuluu esiopetusryhmä ja 3-5-vuotiaiden ryhmä. Koska lapsi viettää suurimman osan päivästäan päiväkodissa, on Knuutinpuhdon tehtävänä luoda lapsen päivälle turvalliset olosuhteet. Tavoitteena on turvata lapsen tasapainoinen ja rauhallinen päivä. Henkilökunnan tehtävänä on tarjota lapselle innostava oppimisympäristö ja –välineistö. Päiväkodin yhtenä tärkeänä periaatteena on perheiden kuunteleminen ja kunnioittaminen lasta koskevissa asioissa. Päiväkoti panostaa erityisesti aamuvastaanottoon ja kuulumisten vaihtamiseen iltapäivällä vanhempien hakiessa lasta. Joka toinen vuosi päiväkoti arvioi toimintaansa asiakastyytyväisyyskyselyn avulla, koska vanhempien toiveita ja mielipiteitä pidetään tärkeänä. Asiakaspalautteen saatuaan henkilökunta pyrkii kehittämään toimintaansa. (Knuutinpuhdon päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelma 2005.)

Knuutinpuhdon päiväkodin perustehtävänä on tarjota lapsille turvallinen ja virikkeellinen päivä, johon kuuluu toimintaa, lepoa ja ulkoilua. Lisäksi yksi perusajatus päiväkodilla on antaa lapselle mahdollisuus valita itselleen mieluista tekemistä samalla pienryhmässä toimien. Tähän seikkaan liittyen aikuisen tehtävä on ohjata ja opastaa lapsi leikkiin ja toimintaan. Aikuisen rooli on olla tuttu, turvallinen ja läsnä oleva aikuinen, joka kannustaa lasta toimimaan sekä itsenäisesti että ryhmän jäsenenä. (Knuutinpuhdon päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelma 2005.)

3.2 Varhaiskasvatuksen kehittämisyksikköhanke Varhis

Vuosina 2007-2008 Knuutinpuhdon päiväkoti osallistui Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön rahoittamaan varhaiskasvatuksen kehittämistoimintaan. Teemana oli kasvatuskumppanuus ja vanhempien osallisuuden vahvistaminen. Kehittämistoimintaan kuului arviointia, tutkimusta, koulutusta ja konsultaatiota. (Knuutinpuhdon päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelma 2005.) Varhis-hankkeen vuoksi valitsin juuri Knuutinpuhdon päiväkodin yhteistyökumppaniksi, sillä hankkeen kautta kasvatuskumppanuuteen on päiväkodissa kiinnitetty huomiota ja sitä on kehitetty. Kasvatuskumppanuus onkin kehittynyt kyseisessä päiväkodissa Varhis-hankkeen myötä, jonka takia päiväkoti tuntui luontevalta ja mielenkiintoiselta paikalta tehdä yhteistyötä. Varhis-hanke liittyy kiinteästi Knuutinpuhdon päiväkotiin ja näin ollen myös opinnäytetyöhöni. Tämänkaltaisia hankkeita voitaisiin mielestäni toteuttaa enemmänkin, koska se kehittää päivähoidon toimintaa eteenpäin ja lisää työntekijöiden osaamista.

Varhis-hanketta toteutettiin vuosina 2006-2008. Mukana hankkeessa olivat Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus yhteistyössä 12 Pohjois-Pohjanmaan kunnan kanssa. Mukana olivat myös alueen tutkimus- ja koulutuslaitokset sekä seurakunta. Lasten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin tukeminen ja edistäminen toimi hankkeen lähtökohtana, jolloin päätavoitteena oli luoda alueen varhaiskasvatukselle pysyviä toimintatapoja. Muita tavoitteita olivat esimerkiksi kuntien välisen yhteistyön vahvistaminen varhaiskasvatuksen kehittämistyössä ja kehittää alueen varhaiskasvatuspalveluja sisällöllisesti ja menetelmällisesti. (Hiitola-Moilanen, Määttä, Oikkonen, Parhiala, Sarvela & Vähärautio 2008, 6.)

Hankekuntia olivat Haapajärvi, Kärsämäki, Nivala ja Reisjärvi, joiden kehittämisteemoiksi muodostui kasvatuskumppanuus ja mediakasvatus. Knuutinpuhdon päiväkodissa toteutettu kasvatuskumppanuuskoulutus syvensi ajattelua ja näin ollen antoi varmuutta vanhempien kanssa tehtävään yhteistyöhön. Tavoitteena oli lisätä vanhempien osallisuutta ja juurruttaa uusia käytänteitä toimintaan, kuten kotikäynnin tekeminen lapsen kotiin. Koulutuksen lisäksi kehittämistoimintaan kuului päiväkotien vanhemmille tehdyt BIKVA-arviointihaastattelut (ks. s. 23), jossa he ottivat esille parantamiskohteita varhaiskasvatuksessa. (Hiitola-Moilanen ym. 2008, 23.)

Knuutinpuhdon päiväkodista hankkeeseen osallistui koko henkilökunta, joka vastaa lapsen hoidosta, kasvatuksesta ja opetuksesta. Yhteensä osallistujia oli seitsemän. Kuten edellä mainitsin, lähtökohtana oli vanhempien osallisuuden vahvistaminen. Osallisuuden vahvistamisella tarkoitetaan tietämistä, kokemista, mahdollisuutta vaikuttaa ja osallistua lapsen hoitoon päiväkodissa. Lisäksi Knuutinpuhdossa tavoitteena oli luoda vastavuoroinen, tasa-vertainen, luottamuksellinen suhde vanhempiin, lisätä vanhempien tietoa lapsen arjesta päivähoidossa ja luoda osallisuutta edistävä ilmapiiri. Toimintatapoja, joita päiväkotiin haluttiin kehittää, olivat kotikäynnit, osallisuutta vahvistavien käytäntöjen luominen, henkilökunnan ymmärryksen vahvistaminen dialogisuudesta vuorovaikutuksena ja asenteena, kasvatusyhteisön yhteistoiminnan ja pedagogiikan kehittäminen. Lisäksi hankkeen myötä haluttiin kehittää perinteisiä yhteistyökäytäntöjä, esimerkiksi päivittäisiä kohtaamisia ja tutustumiskäyntejä. (Hiitola-Moilanen ym. 2008, 31-32.)

Kyseisiin tavoitteisiin pääseminen ja toimenpiteiden kehittäminen suunnitelmien mukaisesti onnistui. Ehkä yksi merkittävimmistä tuloksista oli se, että henkilökunta hankkeen päätyttyä näki kasvatuskumppanuuden prosessina, joka alkaa jo ensimmäisestä yhteydenotosta päiväkotiin ja päättyy silloin, kun lapsi jää pois hoidosta. Tämä prosessi muodostaa jatkumon, jonka tärkeänä merkityksenä nähtiin jokainen kohtaaminen. Haasteena kuitenkin koettiin varhaiskasvatussuunnitelma-keskustelut, joissa henkilökunnan tulisi hyödyntää pedagogista toimintaa aikaisempaa tietoisemmin. (Hiitola-Moilanen ym. 2008, 32-34.)

4 KASVATUSKUMPPANUUS

Kasvatuskumppanuuden kuvaus ja siihen kiinnittyvä vanhempien osallisuus on keskeinen osa työtäni, koska toteuttamani haastattelun kysymykset pohjautuvat kokonaan kasvatuskumppanuuden käsitteeseen ja sen periaatteisiin. Muotoilin haastattelu-kysymykset tutkimusongelmieni mukaisesti hyödyntäen teoretietoa kasvatuskumppanuudesta. Kun tietää, mitä kasvatuskumppanuus käsitteenä tarkoittaa, tutkimustulokseni ymmärretään syvällisemmin.

Kaskelan ja Kekkosen mukaan kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan päivähoidon henkilöstön ja lasten vanhempien välistä tasavertaista ja sitoutunutta vuorovaikutusta lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseksi. Lähtökohtana on saada lapsen kaksi kasvuympäristöä – koti ja päivähoito – dialogiseen vuoropuheluun keskenään, toimiakseen yhdessä lapsen edun mukaisesti. Kasvatuskumppanuus on pitkäaikainen prosessi, joka edellyttää molemminpuolista luottamusta ja kunnioitusta sekä huolen jakamista arjen kasvatuskysymyksistä. Kasvatuskumppanuuden onnistumisen kannalta on tärkeää, että koti ja päivähoito sitoutuvat toteuttamaan jaettua kasvatustehtävää. (Kaskela & Kekkonen 2008, 11-16.)

Kasvatuskumppanuus-käsite otettiin Suomessa käyttöön 2000-luvun alussa. Silloin kasvatuskumppanuudesta alettiin kirjoittaa päivähoidon kirjallisuudessa, kuten varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa ja kasvatusalan ammattilehdissä. Siitä lähtien päivähoitoyksiköissä kasvatuskumppanuus on saanut jalansijaa monen eri tavoin. Kasvatuskumppanuuden avulla pyritään poistamaan vanhaa ajattelutapaa, jonka mukaan varhaiskasvattajat saavat päättää kysymättä vanhempien mielipidettä siitä, miten lasta päivähoitossa kasvatetaan. Joissakin yksiköissä näyttää siltä, että henkilöstö on ottanut vain uuden sanan käyttöönsä ilman käsitteen syvällisempää pohdintaa. On myös sellaisia yksiköitä, joissa kasvatuskumppanuuteen liittyvään osaamiseen panostetaan ja tällä tavalla lähdetään rakentamaan kumppanuuskulttuuria uudelleen. (Karila, Alasuutari, Hännikäinen & Nummenmaa 2006, 93-94; Ylitapio-Mäntylä & Kutuniva 2006, 22; Koivunen 2009, 153-154.)

Kasvatuskumppanuuden tavoitteena on, että lapsi tulee kokonaisvaltaisesti nähdyksi, ymmärretyksi ja kannatelluksi. Tällöin on tärkeää havainnoida lapsen leikkiä, toimintaa, kokemuksia, tarpeita ja toiveita. Lisäksi yhteistyön tavoitteena on huomata mahdollisimman varhaisessa vaiheessa lapsen erityisen tuen tarve, jolloin vanhemmat ja varhaiskasvatusyhteisö yhdessä etsivät sopivan toimintatavan lapselle. (Kaskela & Kekkonen 2008, 17-18.)

Koivunen huomauttaa, että vanhemmilla on lapsiinsa ensisijainen kasvatusvastuu- ja oikeus. Varhaiskasvattajalla on vastuu lapsesta silloin, kun tämä on päivähoitossa. Kasvatuskumppanuudessa puhutaankin tällöin jaetusta kasvatusvastuusta. Yhtenä tavoitteena onkin vanhemmuuden ja kotikasvatuksen tukeminen, joka merkitsee tavoitteellista keskustelua kasvatuksesta ja siihen liittyvistä periaatteista. (Koivunen 2009, 151-152.)

Kaskelan ja Kekkonen mielestä kumppaneiden avoin ja säännöllinen vuoropuhelu on antoisaa ja molempia osapuolia vahvistavaa. Näin työntekijä on saanut tukea varhaiskasvatuksellisille päätöksille ja ajatuksille. Vanhempi taas voi olla luottavainen liittyen siihen, että hänen lastaan hoidetaan hyvin. Lisäksi dialogisuus helpottaa lapsen päivittäistä liikkumista ja siirtymistilanteita kodin ja päivähoiton välillä. (Kaskela & Kekkonen 2008, 24-28.)

Kasvatuskumppanuus on inhimillisyyttä ja aitoa yhdessä jakamista. Käsite ei tarkoita sitä, että aina täytyisi olla oikeassa ja samaa mieltä, vaan se merkitsee rinnalla kulkemista. Kumpikaan osapuoli ei ole toista korkeammassa asemassa, vaan vanhemman ja varhaiskasvattajan tulisi olla tasavertaisia. Vanhemmat tarvitsevat varhaiskasvattajalta erilaisten tarinoiden ja tunteiden vastaanottokykyä. Tällaiselle tunnepuheelle tulee tietoisesti antaa tilaa. (Kaskela & Kronqvist 2007, 24.)

4.1 Ohjaavat periaatteet

Kasvatuskumppanuuden ohjaavia periaatteita on neljä. Näistä yksi on kuuleminen, joka tarkoittaa suhdetta toiseen ihmiseen. Kuulevassa suhteessa henkilö pystyy kuulemaan toisen ihmisen asiaa, ajatuksia ja puhetta. Kuuntelijan tulisi osata luoda turvallinen ja myönteinen ilmapiiri kuuntelemiselle. Kuuntelijan tulee haluta ja uskaltaa ottaa vastaan puhujan viesti. Vuoropuheluissa saarnaaminen, kritisointi, luennoiminen, syytteleminen ja olet-

taminen voivat estää kuulevan suhteen. Tärkeää on myös huomioida kasvon eleet ja ilmeet eli sanaton viestintä. (Kaskela & Kekkonen 2008, 32.)

Kaskelan ja Kekkonen mukaan seuraava periaate on kunnioitus. Ihmisen kunnioittava asenne toista kohtaan merkitsee arvostamista ja hyväksymistä. Arvostava asenne taas ilmenee ajatuksina ja sitä kautta tekoina. Varhaiskasvattaja kohtaa työssään jatkuvasti uusia ja erilaisia perheitä, jolloin hänellä on aina haasteena hyväksyä erilaisuus ja luoda kunnioittava suhde vanhempiin. Kun molemmat osapuolet kunnioittavat toisiaan, se helpottaa todellisen vuorovaikutuksen syntymistä. Tällöin asioita voidaan tuoda rehellisesti julki. (Kaskela & Kekkonen 2008, 34.)

Kolmas kasvatuskumppanuuden periaate on luottamus, joka muodostuu kuulemisen ja kunnioituksen periaatteista. Jotta luottamus syntyy kumppanuussuhteessa, se edellyttää aikaa, yhteisiä kohtaamisia ja vuoropuhelua. Myös varhaiskasvattajan ammatillisuus ja sensitiivinen suhde lapseen luo vanhempaan luottamusta ja turvallisuuden tunnetta lapsen laadukkaasta hoidosta. Luottamuksen synnyttyä, vanhemmalla ja varhaiskasvattaja on matalampi kynnyksellä ottaa puheeksi vaikeammatkin asiat, kuten lapsen erityisen tuen tarpeet. Arkinen ja päivittäinen vuoropuhelu luo lähtökohdan luottamukselle ja yhteiseen ymmärrykseen lapsesta. (Kaskela & Kekkonen 2008, 36, 46; Koivunen 2009, 169.)

Viimeinen periaate on dialogi, joka perustuu kuulemiselle, koska vain kuuleva suhde voi saada aikaan dialogin. Dialogi syntyy tasavertaisessa puheessa, jolloin toisen tietämys ei ole merkityksellisempää tai arvokkaampaa kuin toisen osapuolen. Käsitteenä dialogisuus merkitsee keskustelua, jossa on ydin ja keskustelu on puolueetonta. Dialogi taas tarkoittaa taitoa ajatella, puhua ja toimia yhdessä. Dialogin avulla osapuolet luovat yhteistä ymmärrystä ja sovittelevat yhteen erilaisia näkemyksiä todellisuudesta. Näin kasvattaja ja vanhempi synnyttävät yhteisöllisyyden kokemuksen lapsen asiaan ja kasvatusprosessiin. (Kaskela & Kekkonen 2008, 38-39.)

Ohjaavat periaatteet ovat mielestäni hyvin kattavat, mutta samalla erittäin haasteelliset. Periaatteiden tiedostamisen kautta jokaisen varhaiskasvattajan olisi hyvä pyrkiä toiminnallaan dialogiin vanhempien kanssa, kunnioittamaan ja luomaan luottamuksellinen suhde

perheisiin. Tällä tavalla luotaisiin perusteellinen pohja kasvatuskumppanuuden toteutumiselle.

4.2 Kasvatuskumppanuuden rakentuminen

Kasvatuskumppanuus rakentuu monesta eri seikasta, joka tulee päivähoitossa huomioida. Tässä osiossa todetaankin, kuinka monipuolisesti kasvatuskumppanuus saattaa esiintyä. Haastattellessani päiväkodin vanhempia ja henkilökuntaa nostin seuraavia aiheita esille, esimerkiksi tutustumiskäynnin ja kasvatuskeskustelut. Haastattelutilanteessa ajattelin, kuinka kasvatuskumppanuus rakentuu päivähoitossa monen eri käytänteen kautta. Kasvatuskumppanuuden tulee olla mukana jokapäiväisessä arjessa ja tilanteessa, jos sitä todella halutaan toteuttaa.

Kumppanuussuhde alkaa aina tutustumisesta, joka yleensä saadaan alkuun perheen kotona tapahtuvalla tutustumiskäynnillä. Perhe voi myös kieltäytyä kotikäynnistä, jolloin keskustelu käydään esimerkiksi päivähoiton tiloissa. Perheen näkökulmasta luontevin paikka tutustumiselle on perheen oma koti. Tutustumiskäynnin tekee lapsen tuleva hoitaja ja mukana voi olla myös työntekijäpari. Käynnillä pyritään keskustelemaan vanhempien kanssa lapsen päivähoiton aloitukseen, perheen odotuksiin ja toiveisiin liittyvistä seikoista. Aloituskeskustelun tarkoituksena onkin antaa perheelle puheenvuoro, jolloin koti on vanhemmille tutumpi ja turvallisempi ympäristö avautua vaikeistakin asioista kuin päivähoitopaikka. Lisäksi koti konkretisoi vanhempien puhetta. (Kaskela & Kekkonen 2008, 41-42.)

Tutustumiskäynnin tavoitteena on myös avustaa vanhempia valmistamaan lasta päivähoiton aloitukseen. Keskustelun kautta vanhemmilla voi ilmetä monenlaisia odotuksia, toiveita ja pelkoja, joita varhaiskasvattajan on hyvä tietää. Kun vanhemmat ilmaisevat tunteitaan ja selkiyttävät niitä, he pystyvät paremmin valmistelemaan lasta tulevaan muutokseen. (Kaskela & Kekkonen 2008, 41.)

Kun lapsi aloittaa päivähoiton, vanhemmat ja lapsi pääsevät aluksi tutustumisjaksolle päivähoitoon ja sen tiloihin. Siirtyminen kodista päivähoitoon on tärkeää toteuttaa vaiheittain, sillä päivähoitoon tulo on suuri muutos lapselle ja koko perheelle. Lapsi totuttelee päivittäiseen eroon vanhemmista ja hän luo uusia suhteita henkilöstöön ja muihin lapsiin. Aluksi

vanhempi ja lapsi tarvitsevat varhaiskasvattajalta tukea ja myötätuntoa erokokemuksiin. (Kaskela & Kekkonen 2008, 43-44.)

Kasvatuskumppanuus rakentuu päivittäisistä kohtaamisista, esimerkiksi lapsen päivähoitoon tuonti- ja hakutilanteet ovat oivallisia tilaisuuksia syventää luottamusta ja yhteistyötä. Kyseisissä tilanteissa on tärkeää asettua kuulemaan vanhempia ja lasta päivän tapahtumista ja ajatuksista, sillä niillä on suuri merkitys kumppanuussuhteeseen. Kyse ei ole siis ainoastaan siitä, että vanhempi tuo ja hakee lapsen. Lapselle tuonti- ja hakutilanteet ovat siirtymäriittejä, jolloin hän tarvitsee aikuisen tukea ja vanhemmalla muodostuu näistä kokemuksista käsitys päivähoidosta ja sen vastaanotosta. Vanhempien tulisi tuntea olonsa tervetulleiksi päivähoidossa. (Kaskela & Kekkonen 2008, 44-45; Kaskela & Kronqvist 2007, 23.)

Kaskelan ja Kekkosen mukaan kasvatust keskustelut vanhempien kanssa ovat tärkeässä roolissa kasvatuskumppanuuden kehittymiselle, sillä keskustelujen kautta kumppanuussuhde joko syvenee tai estyy. Vuoden aikana tulisi ainakin kerran keskustella vanhempien kanssa syvemmin lapsesta ja hänen varhaiskasvatuksesta. Hoito- ja kasvatust keskustelut ovat muuttumassa lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa koskevaan keskusteluun. Keskustelu käydään yleensä muutaman kuukauden kuluttua päivähoiton aloittamisesta. Tilanteissa on tärkeää luoda myönteinen ja kannustava ilmapiiri, jotta keskusteluista saataisiin kaikki hyöty irti. (Kaskela & Kekkonen 2008, 45-46.)

Vanhempien ja henkilöstön välinen vuorovaikutussuhde syvenee ja kehittyy kohtaamisten ja kasvatust keskustelujen myötä. Henkilöstö on vastuussa kumppanuussuhteen syntymisestä ja syvenemisestä. Tärkeää olisi siis kiinnittää huomiota keskustelukäytäntöjen sisältöön ja kulkuun, koska ne vaikuttavat kumppanuussuhteeseen. Syvälinen kumppanuus vaatii jaettuja tulkintoja ja yhteistä päätöksentekoa, pelkkä tiedon välittäminen tai vaihtaminen ei riitä. (Karila ym. 2006, 107-108.)

Päivähoidossa lapsen kasvatukseen saattaa vaikuttaa kolmekin sukupolvea. Lapsi itse edustaa nuorta, tuntematonta sukupolvea, kun taas lapsen vanhemmat ovat nuoria aikuisia omine elämismailmoineen, arvoineen ja uskomuksineen. Päivähoiton työntekijä voi olla ikääntyvä ja hänelläkin on omat elämismailmansa ja arvonsa. Kun kasvatuskumppanuutta

lähdetään rakentamaan eri sukupolvien välille, onkin tarpeellista pohtia ja tiedostaa kasvatuksen kulttuurista perustaa. (Karila & Nummenmaa 2001, 16.)

Huttusen mielestä lapsen kasvaessa hänen elinympäristönsä laajenee useimmiten ensimmäisenä päivähoitoon. Päivähoidossa kasvatuskumppaneiden tulisi sopia yhteiset kasvatustavoitteet ja samansuuntaiset kasvatustennot, jotta lapsen kasvuympäristöt muodostaisivat johdonmukaisen jatkumon. Näin lapsi ei joudu kohtaamaan ristiriitoja koskien aikuisten odotuksia, sääntöjä ja vaatimuksia. Jatkuvuuden puute luo lapsessa turvattomuutta ja levottomuutta, joiden seurauksena taas syntyy erilaisia käyttäytymishäiriöitä. Siksi jatkuvuuteen kannattaa kiinnittää huomiota kasvatuskumppanuudessa. (Huttunen 1983, 28.)

Yksi henkilöstön keskeisimmistä haasteista on vanhempien ”kumppanuusvalmiuden” tunnistaminen, sillä vanhemmat voivat olla hyvinkin halukkaita kumppanuussuhteeseen ja yhteistyöhön, kun taas toisia vanhempia se saattaa kiinnostaa vähemmän. Tämä on halukkuuden näkökulma, mutta vanhempien osallistumista yhteistyöhön tulee tarkastella myös mahdollisuuden ja jaksamisen näkökulmasta. Vanhemmilla voi vain olla sellainen elämäntilanne, etteivät rahkeet riitä syvälliseen yhteistyöhön, esimerkiksi vuorotyö, työn kuormittavuus, pitkät työmatkat tai perheen sisäiset ongelmat voivat vaikuttaa yhteistyön laatuun. Erilaisten vanhempien kanssa muodostuukin monenkirjavia vuorovaikutussuhteita. Varhaiskasvattajan haasteena onkin omata tällainen herkkyys ja kehittää erilaisiin vuorovaikutussuhteisiin sopivia ammatillisia työkaluja. (Karila ym. 2006, 96-97; Koivunen 2009, 154.)

4.3 Aikaisempia tutkimuksia kasvatuskumppanuudesta

Tutustuin moniin eri ammattikorkeakoulujen opinnäytetöihin ja yliopistojen pro gradu-tutkielmiin, jotka käsittelevät kasvatuskumppanuutta. Yhteenvetona voin todeta aikaisemmista tutkimuksista sen, että kasvatuskumppanuus toteutuu ympäri Suomea suhteellisen hyvin. Otan tarkempaan tarkasteluun seuraavat kaksi pro gradu – tutkielmaa ja yhden opinnäytetyön, koska nämä työt avaavat monipuolisesti kasvatuskumppanuudesta aikaisemmin saatua tutkimustietoa. Niissä tutkitaan, miten kasvatuskumppanuus toteutuu erilai-

sista näkökulmista, jolloin ne antavat mielekkään pohjan omalle työlleni tutkiessani kasvatuskumppanuuden kehittymistä. Siksi valitsin juuri nämä työt tarkastelun kohteiksi.

Riina Lehtipää teki vuonna 2007 Pro gradu – tutkielman, jonka nimi on Päivähoidon ja vanhempien kasvatuskumppanuus pikkulapsiperheiden arjessa. Lehtipää opiskeli Jyväskylän yliopistossa, psykologian laitoksessa. Tutkimuksen tarkoituksena oli tutkia vanhempien päivähoitohenkilökunnan välistä yhteistyötä ja kasvatuskumppanuutta vanhempien näkökulmasta. Aineisto koostui keskisuomalaisista pikkulapsiperheistä, jotka osallistuivat Palletti-tutkimukseen. Lehtipään tekemään tutkimukseen osallistui yhteensä 179 perhettä. (Lehtipää 2007.)

Tulosten yhteenvetona vanhemmat olivat tyytyväisiä lapsensa päivähoidon ja henkilöstön yhteistyöhön. Tutkimuksen mukaan vanhemmat olivat eniten tyytyväisiä kumppanuussuhteen luottamuksellisuuteen, avoimuuteen ja lapsen kehityksen tukemiseen. Lisäksi vanhemmat olivat tyytyväisiä jokapäiväisiin keskusteluihin henkilökunnan kanssa ja tiedonkuluun. Vanhemmat kokivat myös, että heitä kohdeltiin tasavertaisina kasvatuskumppaneina henkilöstön rinnalla. Tulokset osoittivat myös seikkoja, joihin vanhemmat eivät olleet tyytyväisiä. Keski-Suomen varhaiskasvatyüksiköissä huomiota pitäisi kiinnittää enemmän vanhemmuuden tukemiseen, myös keskusteluja ja tietotusta kaivattiin lisää. Lisäksi vanhemmat kaipasivat enemmän sitä, että heidän lastansa huomioitaisiin yksilöllisemmin. (Lehtipää 2007.)

Laura Laaksonen ja Katriina Vainio Turun yliopiston opettajakoulutuslaitoksesta tekivät Pro gradu-tutkielman vuonna 2008. Aiheena oli tutkia kasvatuskumppanuuden toteutumista Liedon kunnassa, jossa he ottivat tarkasteluun kaksi päiväkotia. Tutkimus oli laadullinen, sillä he haastattelivat yhteensä kymmentä työntekijää ja kymmentä vanhempaa. Tulokset osoittautuivat melko yhdenmukaisiksi vanhempien ja päiväkotien henkilökunnan kanssa, sillä kasvatuskumppanuuteen oltiin pääsääntöisesti tyytyväisiä. Merkittävimmät kulmakivet kasvatuskumppanuudessa vanhempien näkökulmasta ovat luottamus, avoimuus ja vanhempien tukeminen. Vanhemmat kokivat myös tärkeänä sen, että päiväkotia ottaa huomioon perheen yksilölliset toiveet ja huomioi ne päiväkodin arjessa. (Laaksonen & Vainio 2008, 36.)

Erään haastatellun mukaan kasvatuskumppanuus on sitä, että vanhempia kuunnellaan heidän toiveissaan, miten juuri heidän lasta tulisi päivähoitossa kasvattaa. Yhden työntekijän mukaan kasvatuskumppanuus on vain uusi sana, joka korvaa yhteistyökäsitteen, koska yhteistyötä on tehty ennenkin (Laaksonen & Vainio 2008, 37-38). Tämä mielipide näyttää olevan melko yleinen käsitys varhaiskasvatusmaailmassa. Se on harmillista, sillä kasvatuskumppanuus on paljon syvällisempää kuin aiemmin päivähoitossa toteutettu yhteistyö.

Diakonia-ammattikorkeakoulussa sosiaalialan koulutusohjelmassa opiskelleet Heidi Heikkinen ja Saara Juusola tekivät opinnäytetyönsä kasvatuskumppanuudesta vuonna 2009. Työn tarkoituksena oli selvittää kasvatuskumppanuuden toteutumista ja siitä kumpuavia kehittämistarpeita vanhempien näkökulmasta Svenska Barnträdgårdenissa. Tutkimukseen osallistui 13 vanhempaa. Tulokset osoittivat, että vanhempien käsitykset kasvatuskumppanuudesta liittyivät lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseen. Keskeisimmät kasvatuskumppanuuden tekijät olivat luottamuksellinen vuorovaikutus sekä varhaiskasvattajan ja vanhemman välinen yhteistoiminta. Tärkeänä pidettiin myös lapsen yksilöllistä huomiointia, tietoista sitoutumista ja yhteistä käsitystä lapsen parhaasta. (Heikkinen & Juusola 2009, 33.)

Vastauksissa ilmeni neljä ideaa liittyen kasvatuskumppanuuden kehittämistarpeisiin, joista yksi oli vanhempainiltojen ja kehittämiskeskustelujen lisääminen. Näiden tilaisuuksien kautta vanhemmat halusivat keskustella useammin lapsen kasvatuksen päämääristä ja kehityksestä. Lisäksi kasvunkansioihin toivottiin enemmän materiaalia. Toinen idea koski vanhempien mukaan ottamista päivähoiton suunnittelutyöhön. Tällä ajatuksella haettiin sitä, että vanhemmat pääsisivät osallistumaan päivittäiseen suunnitteluun ja päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen. Vanhemmat perustelivat kyseistä ideaa niin, että sen kautta voitaisiin yhtenäistää kasvatusta sekä kotona että päiväkodissa. Seuraava kehittämistarve liittyi yhteisten tapahtumien järjestämiseen, jonka toteuttamisen kautta vanhemmat ja henkilöstö voisivat tutustua toisiinsa paremmin. Yhteinen tekeminen parantaisi molemminpuolisen luottamuksen syntymistä tai voisi lujittaa sitä entisestään. Hakutilanteiden informatiivisuuden lisääminen oli neljäs kehittämisidea, koska vanhemmat toivoivat saavansa hakutilanteissa enemmän tietoa lastensa päiväkulusta. (Heikkinen & Juusola 2009, 41.)

5 VANHEMPIEN OSALLISUUS

Toteuttamissani haastatteluissa yksi aiheista koski vanhempien osallisuutta ja siksi on tärkeää ottaa tämä aihe tarkastelun kohteeksi. On perustelua, että vanhempia otetaan päivähoiton suunnitteluun ja toteutukseen mukaan, sillä he ovat lastensa kanssa päivähoiton asiakkaita ja oman lapsensa asiantuntijoita. Mielestäni vanhemmille annetaan nykyään yhä enemmän mahdollisuuksia osallistumiseen. Kuitenkin elämä tuntuu olevan niin hektistä ja kiireistä, jolloin osallisuus saattaa helposti jäädä toissijaiseksi seikaksi vanhempien asiakkuudessa.

Vanhempien osallisuus liittyy kasvatuskumppanuuteen. Käsitteellä tarkoitetaan vanhempien mahdollisuutta vaikuttaa päivähoitoyksikön varhaiskasvatussuunnitelman sisältöön ja osallistua sen arviointiin. Viime vuosina käsitys vanhempien osallisuudesta ja heidän roolistaan päivähoitossa on vahvistunut, sillä he ovat lapsensa parhaita asiantuntijoita. Varhaiskasvattajat ovat huomanneet, että he tarvitsevat työhönsä vanhempien tietoa lapsesta. (Mikkola & Nivalainen 2009, 12; Stakes 2005, 32.)

Vanhempien osallisuuteen sisältyy myös se seikka, että heille tulisi järjestää mahdollisuuksia olla mukana oman lapsen, lapsiryhmän, päivähoitoyksikön ja koko kunnan varhaiskasvatuksen suunnittelussa. Suunnitteluun osallistuminen tarkoittaa henkilöstön ja vanhempien välistä keskustelua kasvatusarvoista, -käsityksistä ja -menetelmistä. Lisäksi vanhempien osallisuus voidaan nähdä konkreettisena osallistumisena, tietoisena sitoutumisena ja toimintana lapsen varhaiskasvatuksessa. Vanhempien osallisuuden mahdollistaminen on henkilöstön vastuulla, jolloin heidän odotetaan olevan oma-aloitteellisia ja vastavuoroisia vanhempia kohtaan. (Kaskela & Kekkonen 2008, 25-27.)

Vanhemmat voivat osallistua päivähoiton toimintaan ja sen järjestämiseen, kuten kasvatuskeskusteluihin, vanhempainiltoihin, juhliin sekä muihin tapahtumiin. Vanhempien osallistumisen kynnystä voidaan madaltaa, kun vanhempien oma-aloitteiselle tekemiselle ja puheelle annetaan tilaa. Vanhemmilla on mahdollisuus myös aktivoitua vanhempaintoimikuntaan. (Kaskela & Kekkonen 2008, 26.)

Kokemuksellinen näkökulma on tärkeässä roolissa vanhempien osallisuudessa. Näkökulmalla tarkoitetaan vanhemman tunnetta siitä, että hän kuuluu varhaiskasvatusyhteisöön, johon hänen lapsensakin kuuluu. Kokemuksellinen osallisuus muodostuu vähitellen vastavuoroisesta tiedonvaihdosta, merkityksellisistä kohtaamisista ja tunnepohjaisesta sitoutumisesta. Pohjimmiltaan osallisuudessa on kyse ihmisen kokemuksesta ja jäsenyyden tunteesta yhteisössä ja mahdollisuudesta vaikuttaa siihen. (Kaskela & Kekkonen 2008, 27.)

Vanhempien osallisuuden perustana on yhteisen kokemuksen ja tietämyksen jakaminen, joka kehittyy vanhempien ja varhaiskasvattajan vuorovaikutuksessa. Vuorovaikutus avartaa henkilöstön asiantuntijuutta ja lujittaa vanhempien luottamusta. Varhaiskasvattajien tulee luoda edellytykset vanhempia osallistamaan yhteistyöhön ja vuorovaikutukseen. Tämä vaatii henkilöstöltä perheen tilanteen ymmärtämistä, hienotunteisuutta ja taitoa nähdä, millainen yhteistyömuoto kullekin perheelle sopii. (Kaskela & Kekkonen 2008, 27; Koivunen 2009, 152.)

5.1 Vanhemmuuden roolit

Vanhemmilla voidaan nähdä monenlaisia rooleja varhaiskasvatuspalveluissa. Ensinnäkin vanhemmat ovat palvelutarpeen esittäjien roolissa. Osallisuuden aste tätä roolia käsitellen on suuri silloin, kun vanhemmat itse määrittelevät hoidon tarpeen ja valitsevat perheen näkökulmasta sopivimman hoitomuodon. Esimerkiksi osallisuuden aste on korkea tilanteessa, jossa vanhemmat päättävät, että heidän lapselle perhepäivähoito on sopivin vaihtoehto ja lapsi myös saa hoitopaikan vanhempien valitsemalta perhepäivähoitajalta. Osallisuuden aste taas on pieni silloin, kun viranhaltija määrittelee lapsen hoidon tarpeen ja osoittaa päivähoitoyksikön. Tämä tarkoittaa esimerkiksi sellaista tilannetta, jossa vanhemmat haluavat lapsensa perhepäivähoitoon, mutta viranhaltija osoittaa hoitopaikaksi päiväkodin. (Järvi & Pukari 2006, 3.)

Osallisuuden aste on suuri siinä vaiheessa, kun asiakas osallistuu palvelun suunnitteluun, toimintamuotoihin ja arviointiin. Esimerkiksi lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen yhdessä osallistaa vanhempia palvelun suunnitteluun liittyen. Kun vanhemman asema on passiivinen ja hän vain vastaanottaa palvelua, osallisuuden aste on pieni. Tällainen ti-

lanne voi olla esimerkiksi silloin, kun varhaiskasvattajat sanelevat lapsen tarpeet päivähoitossa eivätkä ota huomioon vanhempien mielipiteitä. Lisäksi vanhemmat nähdään kasvatuskumppanin roolissa, jolloin he yhdessä varhaiskasvattajien kanssa päättävät, miten lapsen kasvua ja kehitystä tuetaan. Osallisuuden aste on suuri silloin, kun varhaiskasvatusta toteutetaan perhelähtöisesti ja kasvatuskumppanuuden näkökulmasta. Esimerkiksi tässä tilanteessa osallisuuden aste on suuri, kun aloituskeskustelu käydään perhelähtöisesti perheen kotona. (Järvi & Pukari 2006, 4.)

5.2 Osallisuuden vahvistaminen

Vanhempien osallisuuden vahvistamisessa voidaan käyttää kahta käsitettä, joista ensimmäinen on *empowerment*. Tämä tarkoittaa yksilön voimaantumista. Toinen käsite on *emansipaatio*, joka merkitsee ryhmien vaikutusvallan ja toimintakykyisyyden kasvattamista. Osallisuuden vahvistaminen on suuri haaste palvelujärjestelmälle ja sen työntekijöille, mutta nämä käsitteet voivat olla yksi keino, jonka avulla varhaiskasvatuksen osallisuutta voidaan vahvistaa. (Järvi & Pukari 2006, 7.)

Osallisuuden vahvistamisessa huomio tulee kiinnittää tavalliseen varhaiskasvatuksen arkeen. Päivähoitoyksikön tulisi järjestää sellaisia työmuotoja, rakenteita ja toimintakulttuureja, joiden kautta perheet tulevat parhaiten kuulluiksi. Varhaiskasvattajien tulisi löytää keinoja, joiden avulla vanhempien tieto, kokemukset ja ”ääni” saadaan esille. Esimerkiksi vanhempainillat voidaan järjestää siten, että vanhemmat saavat puhua keskenään omista kokemuksistaan kasvatukseen liittyen. Tämä voisi olla yksi keino, jolla vanhempien ”ääni” saataisiin kuuluviin. (Järvi & Pukari 2006, 3-9.)

Vanhempia saatetaan pyytää vierailemaan päivähoitossa, jonka avulla he voivat nähdä ja tarkastella, mitä lapsen hoitopaikassa tehdään. Tämä ei kuitenkaan ole mahdollista monelle vanhemmalle, sillä he ovat päivät töissä. Osallisuuden tukemiseksi voitaisiinkin käyttää käytännöllisempää keinoa, esimerkiksi näyttää dokumentoinnilla, mitä oma lapsi tekee päivisin. Näin toimintaa saataisiin avoimemmaksi vanhemmille. Tällä tavoin mahdollistetaan keskustelua vanhempien ja henkilöstön välillä. Vanhempia osallistavia dokumentteja voivat olla esimerkiksi valokuvat, tarinat ja kuvitukset. Lisäksi dokumentointi auttaa lasta,

koska hänen ei tarvitse olla ”välittävänä linkkinä” perheen ja varhaiskasvattajien välillä. Vanhemman kuuluminen yhteisöön luo lapsen turvallisuuden tunnetta ja luottamusta päivähoitoon. (Kaskela & Kronqvist 2007, 25-26.)

Tulevana varhaiskasvattajana koen vanhempien osallisuuden vahvistamisen merkittäväksi osaksi varhaiskasvatusta, sillä vanhemmat ovat asiakkaita, joiden tulisi saada osallistua mahdollisimman paljon päivähoiton toimintaan. Omasta kokemuksestani kuitenkin tiedän, etteivät vanhemmat ole välttämättä niin motivoituneita ja kiinnostuneita osallistumaan päivähoiton suunnitteluun ja toimintaan. Usein heille tärkeintä on se, että heidän lapsestaan pidetään hyvää huolta heidän ollessa töissä. Tärkeää olisikin pohtia juuri vanhemmille sopivia keinoja, joiden avulla osallisuutta voitaisiin vahvistaa. Näiden keinojen tulisi olla motivoivia ja mielenkiintoisia tapoja vaikuttaa oman lapsen päivähoitoon. Esimerkiksi lapsen videoinnin kautta vanhempi voisi kiinnostua aktiivisemmasta osallistumisesta päivähoitossa.

6 TUTKIMUSPROSESSI

6.1 BIKVA-malli

Aineiston analyysin tekniikaksi valitsin asiakaslähtöisen BIKVA–arviointimenetelmän, koska Knuutinpuhdon päiväkodin johtaja suositteli kyseistä tekniikkaa minulle. BIKVA-menetelmää käytettiin päiväkodissa kasvatuskumppanuus-koulutuksen yhteydessä, jolloin minäkin päätin hyödyntää tätä hyväksi todettua tekniikkaa.

Lyhenne BIKVA on lähtöisin sanoista Brugerindragelse i kvalitetsvurdering, joka suomeksi tarkoittaa asiakkaiden osallisuutta laadunvarmistajana. Menetelmän tarkoituksena on saada asiakkaiden näkemykset esille palveluiden laadusta ja vaikuttavuudesta, jolloin heidän mielipiteitä voidaan käyttää välineinä ja muutosvoimana palvelujen kehittämistyössä. Kyseinen malli on kehitetty Tanskassa ja sitä on hyödynnetty muun muassa Norjassa, Ruotsissa ja Tanskassa. Mallia on hyödynnetty sosiaalialalla monella eri osa-alueella. Näistä maista on saatu hyviä kokemuksia BIKVA-menetelmästä. (Krogstrup 2004, 3-7.)

BIKVA-mallia lähdettiin kehittämään 1990-luvun puolivälissä, jolloin vaadittiin, että palveluita käyttävien asiakkaiden ääni tulisi saada mukaan arviointeihin. Asiakkailta on siis keskeinen rooli kyseisessä mallissa, koska he voivat nähdä palveluissa merkittäviä ongelmakohtia, mitä johtajat ja päättäjät eivät huomaa. Näin ollen asiakkaiden osallistamista pidetään tärkeänä, koska he omaavat sellaista tietoa, josta voi olla hyötyä palveluiden kehittämässä. (Krogstrup 2004, 7.)

Tiedonkeruu BIKVA-mallissa on kvalitatiivista, sillä aineistoa kerätään ryhmähaastattelun avulla. Ryhmähaastattelu nähdään hyödyllisempänä kuin yksilöhaastattelu, koska ryhmähaastattelu ei ole niin tunnepitoinen tai yksilöllinen kuin yksilöhaastattelu. Ryhmähaastattelussa tukeudutaan nimettömyyteen ja toisten mielipiteisiin otetaan helposti kantaa, jolloin palveluista syntyy monipuolisempaa palautetta. (Krogstrup 2004, 11.)

Menetelmän toteuttamiseen kuuluu yhteensä neljä vaihetta, joista ensimmäinen on ryhmähaastattelun toteuttaminen. Haastattelussa asiakkaat kertovat ja perustelevat, mitä seikkoja

palveluissa he pitivät myönteisinä ja mitä kielteisinä. Haastattelun avulla saadaan tietoa kokemuksista. Toisessa vaiheessa tehdään haastatteluista yhteenveto, joka esitellään kenttätöntekijälle ja he pohtivat saatua palautetta. Kolmannessa vaiheessa palaute esitellään hallintojohdolle, jolloin järjestään ryhmähaastattelu, jossa pohditaan syitä asiakkaiden palautteeseen. Neljännessä vaiheessa asiakkaiden, kenttätöntekijöiden ja hallintojohdon saatu palaute viedään poliittisille päättäjille, jolloin he arvioivat saatua palautetta. Koko prosessin tavoitteena on kyseenalaistaa olemassa olevia käytäntöjä ja toimintatapoja. (Krogstrup 2004, 15.)

En itse toteuttanut BIKVA-menetelmää täsmälleen sen kaikkien periaatteiden mukaisesti, vaan sovelsin siitä itselleni sopivan välineen, joka palveli tutkimustani parhaiten. BIKVA-menetelmästä sovellettuun versiooni valitsin seuraavat periaatteet: ensimmäisen vaiheen mukaisesti keräsin aineistoa ryhmähaastattelun muodossa päiväkodin asiakkailta eli vanhemmilta. Asiakkaat todella olivat merkittävässä roolissa tutkimuksessani, sillä heiltä sain tärkeää tietoa siitä, miten kasvatuskumppanuus toteutui 2000-luvulla. Toisen vaiheen mukaisesti tein haastatteluista yhteenvedon, jossa käsittelin tulokset aihealueittain. Tämän jälkeen kolmatta vaihetta mukaillen esittelin kyseisen yhteenvedon (LIITE 4) päiväkodin johtajalle, jolloin tarkastelimme ja pohdimme yhdessä kasvatuskumppanuuden kehittymistä Knuutinpuhdon päiväkodissa. Neljäs vaihe toteutui siten, että opinnäytetyöni esiteltiin keväällä 2011 Lapsen hyvä arki – hankkeen järjestämässä seminaarissa. Tähän tilaisuuteen osallistui peruspalvelukuntayhtymä Kallion varhaiskasvatuspalveluiden työntekijöitä ja ylempää johtoa. Näin tutkimustuloksista saatu tieto tavoitti myös varhaiskasvatuspalveluiden päättäjät, jolloin he pystyivät arvioimaan saatuja tuloksia ja suunnittelemaan mahdollisia toimenpiteitä kehittämisen kannalta.

BIKVA-arviointimenetelmä oli toimiva valinta tutkimukselleni, sillä sen kautta sain kerättyä tietoa tehokkaasti. Soveltamani BIKVA-menetelmä oli hyvä tapa kerätä tietoa, sillä silloin sain paljon tietoa yhdellä kerralla ja haastateltavat saivat keskustella ja muistella yhdessä, miten kasvatuskumppanuutta on toteutettu.

6.2 Ryhmä- ja teemahaastattelu

BIKVA-mallia mukaillen toteutin aineistonkeruun haastatteluiden muodossa. Haastattelua pidetään toimivana tiedonkeruumenetelmä, koska silloin ollaan suorassa vuorovaikutuksessa tutkittavan kanssa. Kun haastateltavan kanssa ollaan vuorovaikutuksellisessa tilanteessa, sen suurena etuna pidetään tilanteen joustavuutta. Silloin voidaan esimerkiksi pyytää tutkittavalta käsiteltävään asiaan tarkennusta, jos tutkijalle jää jokin kohta epäselväksi. Haastattelun huonona puolena voidaan pitää sitä seikkaa, että se vie paljon aikaa, jolloin haastattelijan on tärkeää suunnitella käsiteltäviä aiheita huolellisesti, ettei keskustelussa harhauduta sivupoluille. (Hirsjärvi ym. 2003, 191-193.) Omissa haastatteluissani kävi näin muutamaan otteeseen, mutta joka kerta palautin keskustelun nopeasti pääasiaan.

Ryhmähaastattelu on yksi haastattelumenetelmän muoto. Tämänkaltaisen haastattelun etuna voidaan pitää sen tehokkuutta, koska samaan aikaan saadaan tietoa monelta henkilöltä. Toinen myönteinen puoli tämän kaltaisessa haastattelussa on se, että ryhmäläiset voivat auttaa toisiaan silloin, jos kyse on muistinvaraisista asioista. (Hirsjärvi ym. 2003, 195-198.) Tämä etu toteutui omissa haastatteluissani, koska haastateltavat pystyivät yhdessä muistelemaan, miten kasvatuskumppanuus ilmeni 2000-luvun alkupuolella. Toteutin haastattelun myös teemahaastatteluna, joka toteutui niin, että aihepiirit olivat ennalta suunniteltuja, mutta niiden järjestystä ja kysymysten tarkkaa muotoa en ollut jäsenellyt. Haastatteluaiheet olivat sekä vanhemmille että henkilökunnalle samat, mutta teemojen esittämisjärjestys oli kummassakin haastattelussa sattumanvarainen. Valitsin seuraavaksi aiheeksi aina sen, mikä tuntui sopivalta tiettyyn vaiheeseen haastattelua. Käytännössä haastatteluissa keskustelimme siitä, miten esimerkiksi kasvatuskeskustelut ovat toteutuneet 2000-luvun alusta lähtien ja ovatko ne ajan myötä muuttuneet. Tällä tavalla kävimme jokaisen teeman läpi.

6.3 Tutkimuskysymykset ja -menetelmät

Tutkimuskysymykseni ovat:

1. Miten kasvatuskumppanuus on kehittynyt vanhempien näkökulmasta?
2. Miten kasvatuskumppanuus on kehittynyt henkilöstön näkökulmasta?

Tutkimuksissa tutkimusongelmat esitetään yleensä kysymysten muodossa, joihin etsitään vastauksia. Tutkimuksen alkuvaiheessa on tarpeellista pohtia tarkkaan, mitä haluaa työl-

lään saada selville. Kun pohdinnan myötä tutkimuksen johtoajatus ja tutkimusongelmat muotoutuvat, tutkimustyö voidaan aloittaa. Tutkimusongelmat saattavat kuitenkin muuttua matkan varrella, koska mitä tahansa saattaa tapahtua tutkimuksen edetessä. Jos näin käy, tutkimuksen lähtökohtia tulee tarkastaa, jotta johtoajatus pysyisi samana. (Hirsjärvi ym. 2003, 113-116.) Opinnäytetyöni tutkimuskysymykset muuttuivat hieman siinä vaiheessa, kun huomasin, etten saanut tarpeeksi aineistoa vanhemmille tehdystä haastattelusta. Näin ollen otin mukaan vielä henkilökunnan näkökulman, jota minun ei ollut alun perin tarkoitus ottaa mukaan tutkimukseen. Tällä tavalla lisäsin aineistoa, jotta saisin tarvittavat vastaukset kysymyksiini.

Opinnäytetyöni on menetelmältään kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Pyrin hankkimaan tietoa kasvatuskumppanuuden toteutumisesta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa ihminen toimii merkittävänä tiedon keruun lähteenä. Tämä periaate toteutuu omassa tutkimuksessani. Tutkittavien näkökulma ja ”ääni” pääsevät hyvin esille kvalitatiivisessa tutkimuksessa, koska tiedon keruussa käytetään laadullisia metodeja, joita ovat esimerkiksi teemahaastattelu ja avoin havainnointi. Laadullisella tutkimuksella tarkoitetaan myös sitä, että tutkittavaa aihealuetta ei voida mitata määrällisesti, esimerkiksi pylväiden tai diagrammien avulla. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa kuvataan todellista elämää, jolloin todellisuus nähdään moninaisena. Lisäksi ominaista laadulliselle tutkimukselle on se, että tutkimuksen tulokset ovat aina sidoksissa johonkin aikaan ja paikkaan, jolloin tuloksia on vaikeaa yleistää. (Hirsjärvi ym. 2003, 151-155.)

6.4 Aikataulu

Kokonaisuus opinnäytetyöni aiheesta alkoi muodostua vuoden 2010 alkupuolella. Kasvatuskumppanuus aiheena tutkimukselle oli ollut selvänä jo opintojen ensimmäisestä syksystä alkaen, kun vierailukäynnillä eräässä päiväkodissa johtaja ehdotti kyseistä aihetta opinnäytetyölle. Näkökulma ja menetelmät hahmottuivat kevät-talven aikana. Kysyin yhdeltä koulumme opettajalta neuvoa, mihin päiväkotiin minun kannattaisi ottaa yhteyttä. Hän ehdotti Knuutinpuhdon päiväkotia, koska siellä henkilökunta oli käynyt kasvatuskumppanuus-koulutuksen ja näin ollen kyseinen päiväkotio olisi mielekäs yhteistyötaho.

Otin yhteyttä päiväkodin johtajaan ja sovimme tapaamisesta. Kun tapasin hänet 5.3.2010, keskustelimme opinnäytetyöni aiheesta ja mahdollisesta näkökulmasta. Johtaja innostui aiheesta ja tästä alkoi yhteistyömme opinnäytetyöni tiimoilta. Keskustellessamme tiedonkeruumenetelmistä päädyin haastattelun toteuttamiseen. Tavoitteenani oli selventää ja syventää kasvatuskumppanuutta, jolloin haastattelu oli kyseisiin tavoitteisiin juuri sopiva väline (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara 2003, 192). Jo tuolloin sovimme ajankohdan, jolloin keräisin aineistoa päiväkodissa asiakkaana olevien lasten vanhemmilta. Koska sovimme haastattelun pidettäväksi vielä samana keväänä, siellä käsiteltävät aiheet tuli valmistella pian (LIITE 3). Päiväkodin johtaja valitsi haastateltavat vanhemmat antamieni valintakriteerien perusteella. Ensimmäinen valintakriteeri oli se, että vanhemmat olisivat olleet päiväkodin asiakkaina 2000-luvun alusta alkaen vuosikymmenen loppuun saakka. Toinen valintakriteeri oli se, etten itse valitsisi haastateltaviani ja näin mahdollisesti vaikuttaisi tuleviin tuloksiin, vaan haastateltavat valitsisi joku muu. Asettamani valintakriteerit täyttyivät ainoastaan kolmen perheen kohdalla, jolloin päiväkodin johtaja valitsi ne kaikki haastateltaviksi. Näin ollen haastateltaviksi valittiin yhteensä kuusi vanhempaa.

Aiheen muotouduttua laadin tutkimussuunnitelman koulumme sosiaalialan tiimille ja suunnitelmani hyväksyttiin 24.3.2010. Opinnäytetyöni ohjaavaksi opettajaksi nimettiin lehtori Kirsi Herranen-Somero. Tämän jälkeen hain tutkimuslupaa peruspalvelukuntayhtymä Kallion hyvinvointipalvelujen johtajalta Jarmo Kivimäeltä ja minulle myönnettiin tutkimuslupa 7.4.2010 (LIITE 1). Tässä vaiheessa opinnäytetyöni pääsi virallisesti vauhtiin. Lisäksi huhtikuussa lähetin haastattelukutsut vanhemmille (LIITE 2).

Tuona keväänä esittelin myös opinnäytetyöseminaarissa toteutussuunnitelmani opinnäytetyölleni. Seminaari järjestettiin 10.5.2010. Viikkoa myöhemmin 17.5.2010 toteutin haastattelun, johon kului aikaa noin puolitoista tuntia. Ryhmähaastattelu tehtiin Knuutinpuhdon päiväkodilla, paikkana meillä oli erillinen huone päiväkodin tiloista, joten haastattelu sujui intensiivisesti ilman keskeytyksiä. Kuudesta kutsumastani vanhemmasta vain kolme saapui paikalle. Haastattelu sujui kaikesta huolimatta hyvin, vaikka minua jännitti, koska kyseessä oli ensimmäinen haastattelutilanne, mitä olin koskaan tehnyt.

Elokuussa litteroidessani kevään haastattelua huomasin, ettei siitä saadut tiedot riittäisi vastauksiksi tutkimusongelmiini. Silloin sainkin idean, että vanhempien näkemyksen lisäksi

si voisin ottaa mukaan vielä henkilökunnan näkökulman. Joten järjestin haastattelutilaisuu- den myös kahdelle työntekijälle Knuutinpuhdon päiväkodissa 30.9.2010. Molemmat var- haiskasvattajat työskentelivät päiväkodilla jo 2000-luvun alusta lähtien vuosikymmenen loppuun saakka, joten he täyttivät tutkimukseni valintakriteerit. Haastattelutilanne oli va- pautunut, sillä ennen haastattelun alkua nautimme pullakahvit, joka kevensi tunnelmaa. Paikkana oli erillinen päiväkodin tila, johon ei kantautunut lasten ääniä, jolloin haastattelu eteni häiriöittä. Aikaa haastatteluun meni noin puolitoista tuntia. Mielestäni haastattelu sujui hyvin, koska olimme kaikki vapautuneita emmekä jännittäneet. Työntekijöillä oli runsaasti tietoa liittyen kysymyksiini, joten sain heiltä merkittävää aineistoa tutkimukseeni liittyen.

Litteroinnin jälkeen lukiessani sitä, huomasin saaneeni tarpeeksi aineistoa tutkimusongel- miani varten. Litterointia tehdessäni samalla tyypittelin esille tulleet aiheet ja lopulta tee- moja oli 11. Teemoiksi muodostuivat vanhempien osallisuus, kokemus siitä, onko lapsi tärkeä päivähoidossa, vanhempainillat, kasvat keskustelut, päiväkodin käytänteet, ristirii- tatilanteet, päivittäiset kohtaamiset, lapsen huomiointi, kunnioitus, luottamus ja vanhem- muuden tukeminen.

Syksyllä 2010 ohjaava opettaja opinnäytetyölleni vaihtui ja uudeksi ohjaajaksi nimettiin yliopettaja Leena Raudaskoski. Syksy oli niin kiireinen muiden koulutöiden ansiosta, jol- loin opinnäytetyön tekeminen jäi väkisin vähemmälle huomiolle. Vuoden vaihteen jälkeen opinnäytetyölle löytyi taas aikaa, jolloin tein tuloksista yhteenvedon ja analysoin ne. Tä- män jälkeen laadin tutkimustuloksista johtopäätökset ja lopuksi vielä pohdinnan. Tutki- musprosessin loppuvaiheet etenivät niin sujuvasti, että sain opinnäytetyöni valmiiksi maa- liskuussa ja loppuseminaari pidettiin 22.3.2011.

6.5 Tutkimuksen luotettavuus

Opinnäytetyön tekijän tulee arvioida tarkasti tehdyn tutkimukseni luotettavuutta, johon sisältyvät käsitteet reliabelius ja validius. Tutkimuksen reliabelius tarkoittaa mittaustu- losten toistettavuutta eli sen kykyä antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia. Esimerkiksi tuloksia voidaan pitää reliabelina, jos kaksi eri tutkijaa päätyy samaa aihetta tutkimalla samaan

tulokseen. Validius-käsitteellä tarkoitetaan tutkimuksen pätevyyttä eli sitä, mittaako tutkimusmenetelmä juuri sitä, mitä on tarkoituskin mitata. Esimerkiksi jos tutkija arvioi saamiinsa tuloksia oman ajattelumallinsa perusteella, tuloksia ei voida pitää pätevinä. Validius tarkoittaa myös sitä, että kuvaukset ja siihen liitetyt selitykset ja tulkinnat ovat yhteensopivia. Lisäksi luotettavuutta voidaan lisätä, jos tutkija selostaa tarkasti, selvästi ja totuudenmukaisesti tutkimuksen toteuttamisesta. Tällainen tarkkuus koskee kaikkia tutkimuksen vaiheita. (Hirsjärvi ym. 2003, 213-214.)

Tutkimukseni reliaabelius mielestäni toteutui, sillä tutkimustulokset eivät ole sattumanvaraisia. Syynä tähän on se, että asettamieni valintakriteerien perusteella valitut haastateltavat olivat päteviä vastaamaan haastattelukysymyksiini. Näillä henkilöillä oli sellaista tietoa, että he osasivat vastata kysymyksiini. Edellä mainitun seikan perusteella voin todeta, että tutkimustulokseni eivät ole sattumanvaraisia. Tulokset ovat siis toistettavissa.

Validius toteutui tutkimuksessani hyvin, koska tutkin juuri sitä aihepiiriä, mitä minun oli tarkoituskin tutkia. Asetin tietyt tutkimuskysymykset, joihin sain vastaukset haastattelujen avulla, jolloin tutkimukseni voidaan todeta validiksi. Lisäksi kuvaukseni kirjallisuuskatsauksessa ja niihin liitetyt tulkinnat ja selitykset ovat mielestäni yhteensopivia, mikä lisää tutkimukseni validiutta.

Tutkimukseni luotettavuutta lisää myös se, että suhtauduin tutkimuksen tekoon neutraalisti ja objektiivisesti. Pyrin siihen, etteivät omat asenteeni ja mielikuvani vaikuta tutkimukseni toteuttamiseen. Lisäksi olen perustellut tutkimukseeni liittyviä valintoja koko opinnäytetyöni varrella, esimerkiksi perustelen kirjallisuuskatsauksessa moneen otteeseen, miksi olen valinnut esiteltäväksi juuri ne käsitteet, joita nostan esille. Suhtauduin myös kriittisesti siihen, mitä teoriaosuuteen valitsin lähteikseni, mikä myös osaltaan lisää luotettavuutta. Lisäksi olen selostanut ja kuvannut tarkasti tutkimusprosessini vaiheita, jolloin lukija voi itse arvioida tutkimukseni luotettavuutta (Hirsjärvi ym. 2003, 241).

7 TUTKIMUSTULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä luvussa käsittelen sitä, miten kasvatuskumppanuus on kehittynyt vanhempien näkökulmasta ja tämän jälkeen kerron henkilöstön näkökulman. Olen tyypitellyt ja teemoitellut saamani vastaukset, jotta ne olisi helpompi hahmottaa. Laadin yhteenvedon tuloksista paperille BIKVA-mallin mukaisesti. Tulosten perusteella teemoja muodostui lopulta yksitoista, jotka ovat osallisuus, vanhempainillat, päiväkodin käytänteet, ristiriitatilanteet vanhempien ja henkilöstön välillä, kasvatuskeskustelut, päivittäiset kohtaamiset, lapsen huomiointi, kunnioitus, luottamus, vanhemmuuden tukeminen ja vanhempien kokemus siitä, pidetäänkö lasta päivähoidossa tärkeänä.

7.1 Miten kasvatuskumppanuus on kehittynyt vanhempien näkökulmasta?

Kokemus, onko lapsi tärkeä. Yksi haastattelun aihe koski vanhempien kokemusta siitä, pidetäänkö heidän lastaan päiväkodissa tärkeänä ja kohdellaanko lasta yksilöllisesti. Vanhemmat kokivat, että 2000-luvun alussa heidän lastaan kohdeltiin yksilöllisemmin kuin nykyään. Vanhempien mukaan aikaisemmin 2000-luvun alussa lasta hoitoon tuotaessa joku henkilökunnasta oli heitä aina vastaanottamassa. Vanhemmat pitivät tärkeänä, että heitä olisi vastaanottamassa tuttu työntekijä. Nykyäänkin päiväkodin henkilöstö panostaa tähän seikkaan, mutta satunnaisesti on käynyt niin, että tuttu työntekijä on vaihtunut vieraaseen sijaiseen. Tässä suhteessa kasvatuskumppanuus on kehittynyt hieman kielteisempään suuntaan, koska kyseinen kokemus luo vanhempiin tunteen, ettei heidän lasta pidetäkään enää niin tärkeänä.

Päiväkodin käytänteet. Päiväkodin käytäntöihin liittyen on tapahtunut muutos, jota vanhemmat kovasti kehuivat. Päivähoidon aloituskäytäntö on kehittynyt myönteiseen suuntaan, sillä Knuutinpuhdossa vanhempien kanssa käytävä aloituskeskustelu toteutetaan nykyisin perheen kotona. Aikaisemmin 2000-luvun alussa aloituskeskustelu käytiin päiväkodin tiloissa, mutta nykyään ennen lapsen hoidon aloittamista hänen tuleva hoitaja tulee kotikäynnille. Omassa kodissa keskustellessa vanhemmat voivat mielestään avoimemmin puhua vaikeistakin asioista, koska ympäristö on tuttu ja turvallinen. Samalla lapsi voi esi-

tellä oman huoneensa ja tutustua tulevaan hoitajaan. Vanhempien mukaan kotikäynnin myötä lapsi tuntee ainakin yhden ihmisen ensimmäisenä hoitopäivänä, mikä helpottaa päivähoiton aloitusta. Tähän seikkaan vanhemmat olivat erityisen tyytyväisiä.

Tässä olivat tulokset, jotka sain vanhempien haastattelusta. Yhtenä syynä tulosten määrään voi olla se, ettei usean vuoden takaisia asioita välttämättä muista. Varsinkin lasten ollessa pieniä, arki on varmasti niin hektistä, ettei päiväkodin kasvatuskumppanuudesta voi paljoa muistaa. Kuten aikaisemmin mainitsin, en saanut tarpeeksi aineistoa tutkimustani varten vanhempien näkökulmasta, otin henkilöstön näkökulman mukaan. Työntekijät taas muistivat asioita paremmin. Syynä tähän saattaa olla se, kun työntekijät panostavat kasvatuskumppanuuteen päivittäin ja sitä kautta he muistivat asioita paremmin. Henkilöstö pohtii käsitettä työn puolesta niin aktiivisesti, että sen kehityshistoria on muotoutunut kokonaisvaltaisemmin muistiin.

7.2 Miten kasvatuskumppanuus on kehittynyt henkilöstön näkökulmasta?

Kasvatuskeskustelut. Kasvatuskeskustelut ovat Knuutinpuhdossa muuttaneet muotoaan parempaan suuntaan vanhempien kannalta. Haastattelussa työntekijät totesivat, kuinka aikaisemmissa kasvatuskeskusteluissa lastentarhanopettaja pikemminkin ohjeisti vanhempia kuin olisi kuunnellut heitä. Työntekijä puhui siis enemmän ja vanhempi oli vastaanottava osapuoli. Jos vanhempi puhui esimerkiksi avioerosta, tätä pidettiin outona, sillä sen ei ajateltu liittyvän lapseen tai hänen hoitoonsa. 2000-luvun lopulla kasvatuskeskusteluissa vanhempia kuunnellaan enemmän ja heille annetaan aikaa keskustelulle. Tänä päivänä vanhempi ja lastentarhanopettaja keskustelevat koko perheen tilanteesta eikä ainoastaan lapsesta. Henkilöstön mielestä kasvatuskeskustelut ovat enemmän suvaitsevaisempia kuin aikaisemmin. Perheen kaikki asiat vaikuttavat myös lapseen ja sitä kautta myös hänen hoitoonsa, jolloin kokonaisvaltaisempi keskustelu on tarpeen. Kasvatuskeskustelut ovat kehittyneet kasvatuskumppanuuden kannalta hyvään suuntaan, sillä vanhempaa kuunnellaan nykyään aidosti, jolloin he itse saavat kertoa lapsesta ja omasta perheestään.

Vanhempainillat. Knuutinpuhdon päiväkodissa vanhempainillat ovat kehittyneet parempaan suuntaan kasvatuskumppanuuden kannalta. Työntekijöiden mukaan aikaisemmin

2000-luvun alussa vanhempainillat olivat hyvin informaatiopainotteisia tilaisuuksia. Illat olivat työntekijäjohtoisia, jolloin henkilöstö oli miettinyt käsiteltävät aiheet valmiiksi. Esimerkiksi erään vanhemman antama palaute työntekijälle kuvasti hyvin aikaisempia vanhempainiltoja. Vanhempi koki illat raskaiksi, koska henkilökunta niin sanotusti kaatoi informaatiota vanhempien päälle. Tällaisia vanhempainiltoja ei enää järjestetä, sillä nykyään vanhemmat itse saavat osallistua enemmän. Nykyisissä vanhempainilloissa vanhemmat jakautuvat ryhmiin, joissa he voivat keskustella erilaisista päivähoitoon liittyvistä aiheista.

Päivittäiset kohtaamiset. Vanhemmat ja päiväkodin henkilöstö ovat aina keskustelleet kuulumisista päivittäisissä kohtaamisissa, mutta keskustelun sisältö on hieman muuttunut. Henkilöstön näkökulman mukaan nykypäivän keskustelut ovat kokonaisvaltaisempia, jolloin vanhempi ja työntekijä puhuvat esimerkiksi siitä, miten kotona menee. Työntekijät pyrkivät nykyään myös siihen, että heillä olisi jotain mukavaa kerrottavaa lapsen päivästä. Aikaisemmin päivittäiset kohtaamiset olivat täysin erilaisia, jolloin ainoastaan ”raportoitii” vanhemmille, miten lapsi oli syönyt ja nukkunut. Tässäkin seikassa vanhempi on aktiivisemmassa roolissa lapsen päivähoitossa kuin aikaisemmin, sillä nykyään koko perhe huomioidaan.

Lapsen huomiointi. Lapsen huomiointi toteutui henkilöstön mukaan paremmin 2000-luvun alussa, joten kasvatuskumppanuus on kehittynyt tässä suhteessa hieman kielteisempään suuntaan. Keskustellessamme tästä aiheesta, mieleeni tuli vanhempien haastattelusta saatu tulos, kuinka hekin totesivat lapsen yksilöllisen huomioimisen vähentyneen. Kerroin tästä tuloksesta henkilöstölle ja he olivat samaa mieltä vanhempien kanssa.

Kunnioitus. Kunnioitus on yksi haastattelujeni teema, joka on kasvatuskumppanuuden periaate. Henkilöstön mielestä kunnioitus vanhempia kohtaan on nykyään suvaitsevaisempaa ja ymmärtäväisempää kuin aikaisemmin 2000-luvun alussa. Henkilöstön mukaan heidän ollessa nuorempia lastentarhanopettajia, he ajattelivat asioista mustavalkoisemmin, jolloin kunnioitus vanhempia kohtaan ei toteutunut niin hyvin kuin nykyään. Nyt he kuitenkin tietävät, kuinka päiväkodissa on erilaisissa tilanteissa olevia perheitä asiakkaina. Jokaista perhettä ja vanhempaa tulee kunnioittaa, koska heidän lapsensa ovat Knuutinpuhdossa hoidossa ja vanhemmat ovat heidän asiakkaita.

Luottamus. Luottamuksessa vanhempien ja päivähoidon henkilöstön välillä ei nähdä kehitystä suuntaan tai toiseen. Työntekijät huomattavat kuitenkin siitä, että luottamuksellisen kumppanuussuhteen luominen on haastavampaa kuin aikaisemmin. Syyksi tähän nähdään kiire ja se, kuinka vanhempia on asiakkaina entistä enemmän. Vanhempien määrä on kasvanut, koska lasten niin sanottujen virikehoitopaikkojen täyttäminen on muuttunut. Aikaisemmin yhtä virikehoitopaikkaa sai käyttää ainoastaan yksi lapsi, mutta nykyään kyseisen paikan voi täyttää useampi lapsi. Tällöin vanhempien määrä lisääntyy. Työntekijöiden on vaikeampi hallita suurempaa joukkoa ja näin luoda jokaiseen luottamuksellista suhdetta.

Vanhemmuuden tukeminen. Henkilöstön mukaan vanhemmuuden tukemisessa ei ole tapahtunut näkyvää kehitystä kasvatuskumppanuuden näkökulmasta. Työntekijöiden mukaan heillä on kuitenkin nykyään enemmän varmuutta ja rohkeutta puuttua asioihin ja tällä tavalla tukea vanhemmuutta. Haastateltavien mukaan rohkeutta on tullut lisää iän ja kokemuksen myötä. Lisäksi työntekijöitä helpottaa tieto siitä, kuinka heillä ei tarvitse olla valmiina oikeaa vastausta ongelmatilanteessa, vaan he voivat yhdessä miettiä vanhempien kanssa, mikä olisi tilanteeseen paras ratkaisu.

Vanhempien osallisuus. Kasvatuskumppanuuteen liittyvä vanhempien osallisuus on kehittynyt 2000-luvun aikana Knuutinpuhdon päiväkodissa. Henkilöstön mukaan vanhemmille annetaan nykyään enemmän mahdollisuuksia osallistua päivähoidon liittyviin asioihin. Työntekijät siis pyrkivät aikaisempaa enemmän osallistamaan vanhempia. Lisäksi työntekijät kokevat, että nykyään myös vanhemmilla on enemmän rohkeutta esittää toivomuksia ja ideoita varhaiskasvatuksen henkilökunnalle. Uusia päivähoiton ja vanhempia osallistavina käytänteinä voidaan pitää esimerkiksi toiminnallisia pihailtoja, joita järjestetään uusille perheille syksyisin. Illan tavoitteena on tutustua henkilöstöön ja muihin vanhempiin. Myös kotikäynnit ovat uusi osallistava toiminto, jonka avulla osoitetaan vanhemmille, että heistä ollaan aidosti kiinnostuneita. Myös esikoululaisten vanhemmille mainostetaan mahdollisuutta osallistua seuraamaan lapsen esikoulupäivää. Tämä käytäntö on ollut olemassa jo pitkään, mutta nyt ”Anna lahja lapselle”-nimettyä mahdollisuutta markkinoidaan entistä enemmän. Edellä mainittujen asioiden lisäksi henkilöstö on huomannut, että isien osallisuus päivähoitossa on kasvanut, sillä aiemmin ainoastaan äidit osallistuivat lapsensa päivähoidon.

7.3 Johtopäätökset

Edellä mainittuja tuloksia tarkastelemalla näyttäisi siltä, että niin vanhempien kuin henkilöstönkin mukaan Knuutinpuhdon päiväkodissa kasvatuskumppanuus on kehittynyt 2000-luvun aikana parempaan suuntaan kohti aitoa kumppanuussuhteen toteutumista. Moni seikka on kehittynyt suuntaan, joka entistä enemmän osallistaa vanhempia ja luo heille aktiivisemmän roolin varhaiskasvatuksessa. Hyvänä esimerkkinä tässä toimii vanhempainillan rakenteen muuttuminen, sillä nykyään illoissa vanhemmat saavat itse osallistua keskusteluun. Lisäksi tuloksista voin päätellä myös sen, että kasvatuskumppanuus on 2000-luvun varrella laajentanut Knuutinpuhdon henkilöstöä huomiomaan perhettä kokonaisvaltaisemmin. Aikaisemmin huomioitiin lapsi, mutta koko perheen tilanteen ei koettu kuuluvan varhaiskasvatukseen. Nykyään kuitenkin ymmärretään, että lapsen vaikuttaa hänen lähiympäristönsä merkittävällä tavalla, jolloin koko perhe huomioidaan lapsen päivähoidossa. Esimerkiksi aloituskeskustelun toteuttaminen kotona kokonaisvaltaistaa perheen roolia varhaiskasvatuksessa.

Vaikka kasvatuskumppanuus on pääsääntöisesti kehittynyt myönteiseen suuntaan Knuutinpuhdoissa, yksi seikka on muuttunut kielteisemmäksi. Sekä vanhempien että henkilöstön näkökulmasta lapsen yksilöllinen huomioiminen on vähentynyt vuosien myötä. Tästä voidaan päätellä, että päiväkodin arki on saattanut muuttua kiireiseksi, jos varhaiskasvattajilla ei ole tarpeeksi aikaa huomioida lapsia yksilöllisesti päivän aikana. Henkilöstö mainitsi haastattelussa kiireen toiseen teemaan liittyen, mutta kiire voi vaikuttaa myös tähän seikkaan.

Vanhempien näkökulmasta kasvatuskumppanuus on kehittynyt Knuutinpuhdon päiväkodissa positiiviseen ja negatiiviseen suuntaan, koska kahdesta teemasta toinen kehitysaskel on myönteinen ja toinen kielteinen. Vanhemmat kokevat, ettei heidän lasta pidetä yhtä tärkeänä kuin aikaisemmin. Tästä huolimatta he olivat todella tyytyväisiä päiväkodin toimintaan ja kasvatuskumppanuuteen, jonka he sanoivat moneen otteeseen. Myönteinen kehittyminen liittyi aloituskeskustelun toteuttamiseen kotona, johon he olivat hyvin tyytyväisiä.

Kasvatuskumppanuuden kehittyminen henkilöstön näkökulmasta on myös pääosin myönteistä ja monipuolista. Henkilöstön näkökulmasta kasvatuskumppanuus on kehittynyt laajasti monen osa-alueen kautta. Tuloksista päätellen päiväkotiin tullut uusia konkreettisia muutoksia. Arjessa muutokset näkyvät konkreettisesti esimerkiksi kotikäyntien myötä. Samalla myös henkilöstön asenne ja ymmärrys perheitä kohtaan on muuttunut inhimillisemmäksi. Nykyään henkilöstö kuuntelee aidosti vanhempaa kasvatustilanteissa ja antaa hänelle aikaa. Myös kunnioitus on noussut toiselle tasolle, jolloin vanhempia todella arvostetaan asiakkaina ymmärtäen heidän moninaiset tilanteet. Näistä seikoista päätellen on mahdollista, että nykyään työntekijät näkevät vanhemman rinnalla kulkijana ja tasavertaisena kumppanina.

8 POHDINTA

Luettuani opinnäytetyöni kirjallisuuskatsausta ja verratessani teoriaa saatuihin tuloksiin, huomasin niissä paljon yhteneväisyyksiä. Kun tuloksia suhteutetaan käytettyyn kirjallisuuteen, huomasin esimerkiksi sen, että Varhis-hanke on vaikuttanut merkittävästi Knuutinpuhdon kasvatuskumppanuuden kehittymiseen. Hankkeen tavoitteita olivat muun muassa kotikäyntien juurruttaminen päivähoiton toimintaan ja vanhempien osallisuutta vahvistavien käytäntöjen luominen. Näihin tavoitteisiin päästiin, koska kyseiset kehitysaskleet nähdään myös tutkimustuloksissani. Aloitusk keskustelun käyminen kotona otettiin pysyvästi käyttöön päiväkodissa ja osallisuutta halutaan vahvistaa esimerkiksi toiminnallisten pi-hailtojen ja ”Anna lahja lapselle”- käytänteen avulla.

Luvussa kolme käsittelin kasvatuskumppanuutta. Eräässä kappaleessa mainitsin, kuinka kasvatuskumppanuus tulisi nähdä rinnalla kulkemisena eikä niin, että toinen osapuoli olisi korkeammassa asemassa kuin toinen. Tämän käsitteen määrittely kuvailee täsmälleen nykyistä tilannetta Knuutinpuhdon päiväkodissa. 2000-luvun alussa tilanne oli hieman toisenlainen, sillä silloin varhaiskasvattaja nähtiin korkeammassa asemassa kuin vanhempi. Tuolloin varhaiskasvattaja ohjeisti vanhempia eikä heitä kuunneltu niin aidosti kuin nykyään. Aiemmin vanhempi oli ainoastaan vastaanottava osapuoli eikä lainkaan tasavertaisessa suhteessa varhaiskasvattajaan. Nykyään tilanne on toinen, koska vanhempaa todella kuunnellaan. Tällöin vanhempi ja varhaiskasvattaja kulkevat toistensa rinnalla kasvatuskumppanuuden polulla. Tästä viitekehyksestä sain ideani opinnäytetyöni nimelle.

Kunnioitus on kehittynyt myönteisempään suuntaan Knuutinpuhdossa, sillä asenne vanhempia kohtaan on nykyään ymmärtäväisempi ja suvaitsevaisempi. Henkilöstö ymmärtää, kuinka erilaisissa elämäntilanteissa nykyperheet elävät. Kirjallisuuskatsauksessa käsitellään myös kunnioitusta. Huomasin käsitteen määrittelyssä ja Knuutinpuhdon nykyisessä toteutumisessa yhtäläisyyden. Sekä kirjallisuuskatsauksessa että tuloksissa todetaan, kuinka varhaiskasvattajien tulee ymmärtää perheiden moninaiset tilanteet ja kunnioittaa niitä. Tästä voin päätellä, että kunnioitus toteutuu nykyään Knuutinpuhdossa mallikkaasti, juuri niin kuin pitääkin.

Lukiessani kirjallisuuskatsauksesta aiemmin kasvatuskumppanuudesta tehtyjä tutkimuksia, vertasin muiden tuloksia omiini. Riina Lehtipään tekemästä pro gradu-tutkielmasta, Heikkisen ja Juusolan opinnäytetyöstä ja oman tutkimukseni tuloksista löytyy samankaltaisia seikkoja. Sekä Lehtipään että minun tuloksissa vanhemmat toivoivat päivähoitolta lapsen yksilöllisempää huomiointia. Meidän kummankaan tutkimuksessa yksilöllinen huomiointi ei toteutunut vanhempien toivomalla tavalla. Heikkisen ja Juusolan tutkimuksessa taas kävi ilmi, kuinka vanhemmat pitivät tärkeänä lapsen yksilöllistä huomiointia. Myös luvussa viisi käsitteelin lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatimista ja sitä, kuinka se tulisi tehdä lapsen yksilöllisyyttä tukevaksi. Lapsen yksilöllistä huomiointia pidetään siis hyvin tärkeänä asiana monestakin eri näkökulmasta, mutta se ei yksinkertaisesti toteudu halutulla tavalla. Lapsi kuitenkin tarvitsisi huomiota ja kannustusta runsaasti, jotta hänestä kasvaisi eheä yksilö.

Luvussa neljä käsitteelin vanhempien osallisuutta. Lähteiden mukaan vanhempien osallisuuden aste on silloin suuri, kun varhaiskasvatusta toteutetaan perhelähtöisesti ja kasvatuskumppanuuden näkökulmasta. Näin ollen Knuutinpuhdon päiväkodissa vanhempien osallisuuden aste on korkealla, koska siellä kasvatuskumppanuus on merkittävässä roolissa päivähoidon arjessa.

Kun tarkastelin tutkimuskysymyksiäni ja –vastauksia huomasin sen, että olen saanut vastaukset kysymyksiini. Tämä on tutkimuksen onnistumisen kannalta keskeistä. Vanhempien ja henkilöstön aineistossa on määrällisesti suuri ero, mutta pääasia, että sain vastaukset kysymyksiini. Näin jälkikäteen minua harmittaa, koska vanhempien haastattelusta en saanut niin paljon tietoa kuin alun perin toivoin. Ehkä minun olisi pitänyt asetella kysymykset toisella tavalla, jotta vanhempien olisi ollut helpompi vastata niihin. Ymmärrän kuitenkin myös sen, jos vanhemmat eivät yksinkertaisesti muistaneet monen vuoden takaisia asioita. Yritimme parhaamme ja se sai riittää.

Pohtiessani tulosten vaikutusta tulevaisuudessa, esimerkiksi kasvat keskustelujen, kunnioituksen ja kotikäyntien kehittymisen myötä vanhemmille vahvistuu kokemus siitä, että heitä todella kuunnellaan ja mielipidettä arvostetaan. Tällainen kokemus saattaa antaa vanhemmille entistä enemmän rohkeutta keskustella asioista avoimemmin ja ehdottaa erilaisia

ideoita lapsen päivähoitoon liittyen. Tällöin myös vanhempien osallisuus vahvistuisi ja luottamus varhaiskasvattajiin kasvaisi.

Henkilöstön näkökulman mukaan luottamuksen luominen vanhempiin koetaan nykyään haastavampana. Jos luottamuksellista suhdetta ei synny, koko kasvatuskumppanuus on hataralla pohjalla. Jos kumppanuussuhde ei ole luottamuksellinen, muista tekijöistä on vaikeampaa rakentaa kasvatuskumppanuutta tukevaa verkkoa. Luottamuksen syntyminen on siis merkittävässä roolissa koko kasvatuskumppanuuden onnistumisen kannalta, jolloin siihen tulisi kiinnittää erityistä huomiota.

Lapsen vähäinen yksilöllinen huomiointi päivähoidoissa saattaa vaikuttaa myöhemmin niin, että esimerkiksi koulussa lapsi hakee huomioita sääntöjä rikkomalla ja aggressiivisuudella. Päivähoidossa lapsen tulee sopeutua elämään niin monen muun lapsen kanssa, että huomionhakuisuus kielteisillä tavoilla on melko yleistä. Eihän tämä kaikkia lapsia koske, jos hänelle esimerkiksi kotona annetaan riittävästi huomiota. Tähänkin seikkaan olisi tarpeellista panostaa varhaiskasvatuksessa, jotta kielteisiltä vaikutuksilta vältyttäisiin.

Knuutinpuhdon päiväkotit voi käyttää saamiensa tutkimustuloksia hyväkseen esimerkiksi niin, että henkilökunta kiinnittäisi vielä enemmän huomioita niihin alueisiin, joissa tulosten perusteella olisi kehitettävää. Esimerkiksi henkilöstö voisi keksiä uusia tapoja luoda luottamusta vanhempiin tai he voisivat panostaa vaikkapa aamuisiin vastaanottotilanteisiin. Jo yksikin pieni muutos voisi muuttaa vanhempien kuvaa hoitopaikasta entistä parempaan suuntaan. Lisäksi Knuutinpuhdon toiminnan kehittäminen jatkuu. Tulevaisuuden haasteena nähdään virikehoitopaikkoja käyttävien lasten varhaiskasvatuksen järjestäminen. Tähän aiheeseen liittyen päiväkotiin ollaan suunnittelemassa pienryhmätoimintaa, jotta niin sanottu virikelapset asettuisivat paremmin lapsiryhmiin.

Haastattelumenetelmässäni pidin yhtä seikkaa heikkoutena. Haastattelukysymysten liittyessä usean vuoden takaisiin asioihin, haastateltavat eivät välttämättä osaa vastata niihin. Muistinvaraisia asioita on mielestäni haastavaa tutkia, koska tutkija ei voi tietää, minkä verran hän saa aineistoa. Asioita saattaa unohtaa hyvinkin helposti, jos ne eivät liity enää nykyhetkeen. Helpompi olisi tutkia esimerkiksi sitä, miten asiat tällä hetkellä toteutuvat. En osannut arvata tällaista asiaa opinnäytetyötä aloittaessani, mutta en kuitenkaan kadu

sitä, että lähdin tutkimaan kasvatuskumppanuutta näkökulmasta, jossa pitää muistella vuosien takaisia tapahtumia. Kyseinen näkökulma oli mielenkiintoinen ja se antoi niin paljon uutta tietoa, joten onneksi asettelin tutkimuskysymykseni tällä tavalla.

Vuoden mittainen matka opinnäytetyön parissa on ollut minulle huikea, koska olen tänä aikana kehittynyt suuresti. Verrattuna vuoden takaiseen aikaan, minulla on nyt paljon enemmän valmiuksia toimia tulevaisuuden varhaiskasvattajana. Kasvatuskumppanuus on tullut minulle läheiseksi ja luonnolliseksi tavaksi toimia päivähoidossa. Opinnäytetyön myötä pyrin entistä enemmän toimimaan tasavertaisena kumppanina vanhemmille. Olen oppinut niin paljon uusia asioita kasvatuskumppanuuteen liittyen ja saanut tehdä yhteistyötä monen eri asiantuntijan kanssa. Kiitos Sari Suhoselle, Kirsi Herranen-Somerolle, Leena Raudaskoskelle ja haastatteluhenkilöille yhteistyöstä. Te mahdollistitte opinnäytetyöni onnistumisen.

LÄHTEET

- Heikkinen, H., Juusola, S. 2009. Kasvatuskumppanuuden toteutuminen ja kehittämistarpeet. Opinnäytetyö. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Www-dokumentti. Saatavissa: https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/5723/Heikkinen_Heidi.pdf?sequence=1 Luettu 17.9.2010
- Hiitola-Moilanen, M., Määttä, A., Oikkonen, L., Parhiala, M., Sarvela, H., Vähärautio, A. 2008. Sinun? Minun? Meidän. Varhaiskasvatuksen kehittämissyksikköhanke Varhis 2006-2008. Oulu: Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus.
- Hirsjärvi, S., Remes, P., Sajavaara, P. 2003. Tutki ja kirjoita. 6.-7.painos. Helsinki: Tammi.
- Hujala, E., Puroila, A-M., Parrila, S. & Nivala, V. 2007. Päivähoidosta varhaiskasvatukseen. Vantaa: Edufin.
- Huttunen, E. 1983. Perhe ja päivähoito yhteistyössä. 2. painos. Pieksämäki: Kustannuskiila Oy.
- Järvi, S., Pukari, P (toim.). 2006. Vanhemmat osallisina – käsitteistöä ja menetelmän kehittäminen. Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus. Www – dokumentti. Saatavissa: <http://www.sosiaalikallega.fi/julkaisut/tyopaperit-ja-muut-julkaisut/Vanhemmatosallisina.pdf> Luettu 24.8.2010
- Karila, K., Alasuutari, M., Hännikäinen, M. & Nummenmaa, A R. 2006. Kasvatusvuorovaikutus. Tampere: Vastapaino.
- Karila, K., Nummenmaa, A R. 2001. Matkalla moniammatillisuuteen – Kuvauskohteena päiväkotit. Juva: WSOY.
- Kaskela, M., Kekkonen, M. 2008. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta – Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Stakes, Oppaita 63. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.
- Kaskela, M., Kronqvist, E-L. 2007. Niin ainutlaatuinen – Näkökulmia lapsen yksilölliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Kasvun paikka. 1993. Oy Yleisradio AB – Opetusjulkaisut. Toimittanut Elina Saksala. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Knuutinpuhdon päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelma. 2005.
- Koivunen, P-L. 2009. Hyvä päivähoito – Työkaluja sujuvaan arkeen. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Koponen, R., Remes, M-L. & Salminen, J. 1987. Päivähoidon hallinnon käsikirja. Rauma: Kirjayhtymä Oy.

- Krogstrup, H-K. 2004. Asiakaslähtöinen malli Bikva-malli. FinSoc Arviointiraportteja 1/2004. Helsinki: Stakes. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.sosiaaliportti.fi/File/8579b014-b4a9-4ddd-8f14-1a40136f2b2f/bikva.pdf> Luettu 12.10.2010
- Laaksonen, L., Vainio, K. 2008. Kasvatuskumppanuutta vai yhteistyötä? Kasvatuskumppanuuden toteutuminen eräässä Etelä-Suomen kunnassa. Pro gradu – tutkielma. Turun yliopisto. Opettajankoulutuslaitos.
- Laki lasten päivähoidosta 19.1.1973/36. Finlex – Valtion säädöstietopankki. Www – dokumentti. Saatavissa: [http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036?search\[type\]=pika&search\[pika\]=laki%20lasten%20p%C3%A4iv%C3%A4hoidosta](http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036?search[type]=pika&search[pika]=laki%20lasten%20p%C3%A4iv%C3%A4hoidosta) Luettu 16.8.2010
- Lehtipää, R. 2007. Päivähoidon ja vanhempien kasvatuskumppanuus pikkulapsiperheiden arjessa. Pro gradu – tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Psykologian laitos. Www – dokumentti. Saatavissa: https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/18430/URN_NBN_fi_jyu-200804101329.pdf?sequence=1 Luettu 4.9.2010
- Mikkola, P., Nivalainen, K. 2009. Lapselle hyvä päivä tänään – näkökulmia 2010-luvun varhaiskasvatukseen. Vantaa: Pedatieto.
- Ojala, M. 1993. Varhaiskasvatuksen perusteita ja haasteita. 4., uudistettu painos. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Stakes; Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus. 2005. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Oppaita 56. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Välimäki, A-L. 1999. Lasten hoitopuu – Lasten päivähoitojärjestelmä Suomessa 1800- ja 1900-luvuilla. Helsinki: Suomen kuntaliitto.
- Ylitapio-Mäntylä, O., Kutuniva, Mervi. 2006. Artikkelit Erilaiset ja hankalat vanhemmat kasvatuskumppaneina. Lastentarha – lehti 5/2006.

**Peruspalvelukuntayhtymä VIRANHALTIJAPÄÄTÖS
Kallio
Hyvinvointipalvelut**

Viranhaltija:
Hyvinvointipalvelujohtaja

Päivämäärä Pykälä
07.04.2010 12

Asia:	Tutkimusluvan myöntäminen Mia Sundellille
Perustelut:	Keskipohjanmaan ammattikorkeakoulun Sosiaalialan koulutusohjelmassa opiskeleva Mia Sundell anoo tutkimuslupaa opinnäytetyötä varten. Opinnäytetyön aihe on kasvatuskumppanuus, ja tutkimuksen tarkoitus on selvittää kuinka kasvatuskumppanuus on kehittynyt 2000-luvulla. Tutkimus tehdään lasten vanhemmille Knuutinpuhdon päiväkodissa Nivalassa menetelmänä ryhmähaastattelu. Kallion päiväkotien palvelupäällikkö puoltaa tutkimusluvan myöntämistä.
Päätös:	Myönnetään Mia Sundellille tutkimuslupa opinnäytetyötä varten ajalle kevät 2010-kevät 2011.
Allekirjoitus:	Hyvinvointipalvelujohtaja Jarmo Kivimäki
Pöytäkirjan nähtävänäpito	Tämä päätös on yleisesti nähtävänä päätöksentekijän virkahuoneessa päätöspäivän jälkeisenä tiistaina klo 9-12.
Oikaisuvaatimus	Päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen. Oikaisuvaatimuksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa tai kunnan jäsen.

LIITE 1/2

Oikaisuvaatimus- viranomainen	Viranomainen, jolle oikaisuvaatimus tehdään, osoite ja postiosoite Yhtymähallitus Vierimaantie 5 84100 YLIVIESKA	
Oikaisuvaatimusaika, sisältö ja toimittaminen	Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon kun pöytäkirja on asetettu yleisesti nähtäväksi. Asianosai- sen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen mer- kittynä aikana. Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteineen ja se on tekijän allekirjoitettava. Oikaisuvaatimus on toimitettava oikaisuvaatimusviranomaiselle ennen oikaisuvaatimusajan päät- tymistä.	
Tiedoksianto	Kenelle: ☐ Lähetetty postitse saantitodistusta vastaan ☐ Lähetetty postitse tavallisena kirjeenä ☐ Muulla tavoin	Pvm: 7.4.2010 ☐ Luovutettu: Vastaanottajan allekirjoitus
Täytäntöönpanoa var- ten tiedoksi	Pvm: 7.4.2010 Nimi:	Sähköpostiosoite: mia.sundell@cou.fi

Hei, Te aktiiviset vanhemmat!

Nimeni on Mia Sundell ja opiskelen sosiaaliajaa toista vuotta Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulussa, Ylivieskan yksikössä. Olen tekemässä opinnäytetyötä Knuutinpuhdon päiväkodille ja tutkin, miten kasvatuskumppanuus on kehittynyt 2000- luvulla. Siksi kutsunkin teidät haastatteluun, sillä juuri teillä on kokemusta siitä, minkälaista Knuutinpuhdon arki on ollut 2000- luvun alussa ja minkälaista se on nykyään. Haastatteluun kutsutaan teidän lisäksi kahdet vanhemmat, kyseessä on siis ryhmähaastattelu.

Haastattelu pidetään maanantaina 17.5 klo 16.00 Knuutinpuhdon päiväkodilla. Tarjoan teille kahvit ja pientä purtavaa. Tilaisuus kestää noin 1,5 tuntia. Haastattelussa esille tulevia asioita ei luovuteta muille taholle. Lisäksi haastattelu on luottamuksellinen, sillä opinnäytetyössä en kerro nimiänne tai mitään, mistä teidät voitaisiin tunnistaa.

Kiitos teille jo etukäteen yhteistyöstä! Tapaamisiin!

Terveisin

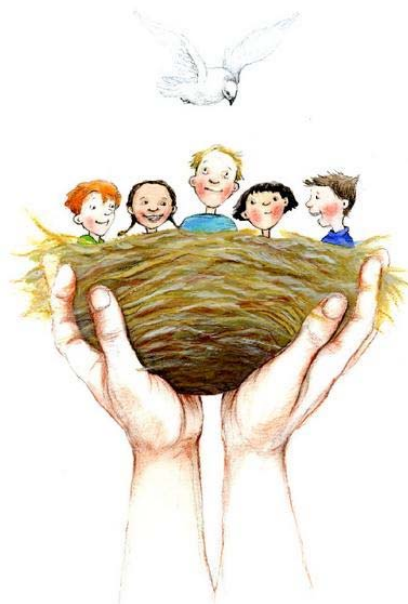
Mia Sundell

Raputie 1 A 2

84100 Ylivieska

Puh. 040-9137592

mia.sundell@cou.fi

OPINNÄYTETYÖN RYHMÄHAASTATTELUN AIHEET

Jokaisessa kohdassa mietitään 2000-luvun alkua ja nykyisyyttä. Tärkeää on myös kysyä vanhemmilta keskustellessa aiheista: Miten koit kyseisen asian? Miltä se tuntui? Aluksi käydään läpi kierros, jolloin jokainen esittelee itsensä.

Aiheita:

- Miettikää kokemuksia, milloin teistä on tuntunut, että teitä on aidosti kuunneltu? Tai vastoin kokemuksia, jolloin teitä ei kuunneltu? (**Osallisuus**)
- Koetteko vanhempana, että **lapsenne on tärkeä** ja häntä kohdellaan päiväkodissa yksilöllisesti?
- **Vanhempainillat**
- Miettikää **päiväkodin käytänteitä** esim. päivähoiton aloitus. Millaisia ovat olleet 2000-luvun alussa ja millaisia nyt.
- **Ristiriitatilanteet:** Miten niitä hoidettiin ennen? Entä nykyään? Minkälaiset kokemukset jäi?
- **Kasvatuskeskustelut**
- **Päivittäiset kohtaamiset:** Miten kerrottiin päivän kuulumiset? Kuinka paljon käytettiin aikaa? Keskustelitteko vain lapsesta, vai koko perheestä? Jos oli huolia, vietiinkö vanhempi syrjäisempään paikkaan keskustelemaan rauhassa? Vaihdotteko päivittäin kuulumisia? Määrä ja laatu.
- **Lapsen huomiointi:** Onko lapsi saanut vaikuttaa päiväkodin toimintaan? Miten tarpeet on huomioitu? Haluaisitteko esittää lisää toiveita päiväkodille sen toimintaan tai muihin asioihin liittyen?
- **Kunnioitus**
- **Luottamus**
- **Vanhemmuuden tukeminen**

YHTEENVETO TUTKIMUSTULOKSISTA

TUTKIMUSKYSYMYKSET

1. Miten kasvatuskumppanuus on kehittynyt vanhempien näkökulmasta?
2. Miten kasvatuskumppanuus on kehittynyt henkilöstön näkökulmasta?

VANHEMPIEN NÄKÖKULMA

- Vanhempien kokemus, pidetäänkö lasta päivähoidossa tärkeänä
 - 2000-luvun alku: Kokivat, että heidän lastaan pidettiin tärkeänä ja ainutlaatuisena. Esimerkiksi työntekijä oli aina aamuisin vastaanottamassa lasta ja vanhempaa.
 - 2000-luvun loppu: Kokevat, ettei heidän lapsen pidetä enää niin tärkeänä kuin aikaisemmin. Esimerkiksi lasta hoitoon tuotaessa hoitaja ei ole aina vastassa tai työntekijä on vaihtunut toiseen.
- Päiväkodin käytännöt: Aloituskeskustelu
 - 2000-luvun alku: Keskustelu pidettiin päivähoidon tiloissa, jolloin vanhemmat olivat vieraan roolissa.
 - 2000-luvun loppu: Aloituskeskustelu pidetään perheen kotona, jossa vanhemmilla turvallinen ympäristö puhua vaikeistakin asioista. Tällöin varhaiskasvattaja on vierana. Samalla tutustutaan paremmin lapseen, jolloin hänellä on ainakin yksi tuttu ihminen vastassa, kun ensimmäinen hoitopäivä koittaa.

HENKILÖSTÖN NÄKÖKULMA

- Kasvatuskeskustelut
 - 2000-luvun alku: Työntekijä ohjeisti vanhempia kasvatukseen liittyvissä seikoissa, mutta vanhempaa ei paljoakaan kuunneltu. Jos äiti alkoi puhua esimerkiksi avioerosta, tätä pidettiin outona, koska asia ei ajateltu liittyvän lapsen hoitoon.
 - 2000-luvun loppu: Vanhempia kuunnellaan enemmän ja heille annetaan aikaa keskustella. Puhutaan koko perheen tilanteesta eikä ainoastaan lapsesta. Keskustelut ovat enemmän suvaitsevaisempia ja kokonaisvaltaisempia. Vanhempaa kuunnellaan aidosti.
- Vanhempainillat
 - 2000-luvun alku: Vanhempainillat olivat työntekijäjohtoisia ja informatiivisia, vain henkilökunta oli äänessä. Henkilöstö suunnitteli valmiiksi käsiteltävät aiheet.

- 2000-luvun loppu: Vanhemmat saavat osallistua itse enemmän. Tilaisuudessa vanhemmat jakautuvat ryhmiin, joissa he keskustelevat kasvatukseen liittyvistä aiheista.
- Päivittäiset kohtaamiset
 - 2000-luvun alku: Lapsen tuonti- ja hakutilanteissa kuulumisten vaihto toteutui niin sanotusti raportoimisena. Työntekijä kertoi, miten lapsi oli syönyt ja nukkunut.
 - 2000-luvun loppu: Keskustelun aiheet muuttuneet, ei enää raportoimista. Pyritään siihen, että työntekijä muistaisi lapsen päivästä jotain mukavaa kerrottavaa vanhemmalle. Nykyään kiinnitetään enemmän huomioita, miten vanhempi kohdataan.
- Lapsen huomiointi
 - 2000-luvun alku: Lapsen yksilöllinen huomioiminen toteutui.
 - 2000-luvun loppu: Lapsen yksilöllinen huomiointi on vähentynyt.
- Kunnioitus
 - 2000-luvun alku: Haastateltavat kokivat, että he ajattelivat nuorempina varhaiskasvattajina melko mustavalkoisesti elämään liittyvistä asioista. Tällöin kunnioitus vanhempia kohtaan ei toteutunut niin hyvin kuin olisi pitänyt.
 - 2000-luvun loppu: Kun kokemusta on karttunut, työntekijät ovat sitä mieltä, että asenne perheitä kohtaan on nykypäivänä enemmän suvaitsevaisempi ja ymmärtäväisempi. Henkilöstö ymmärtää, kuinka asiakkaina olevat perheet elävät hyvin erilaisissa tilanteissa. He ymmärtävät myös sen, että jokaista asiakasta tulee kunnioittaa.
- Luottamus
 - 2000-luvun alku: Luottamuksen luominen vanhempiin oli helppoa.
 - 2000-luvun loppu: Luottamuksellisen suhteen luominen on vaikeampaa. Syyksi tähän nähdään lasten virikehoitopaikkojen muuttunut täyttäminen, sillä nykyään yhtä hoitopaikkaa voi käyttää useampi lapsi. Tämä lisää vanhempien määrää, jolloin suureen määrään vanhempia on haastavampaa luoda jokaiseen luottamuksellinen suhde.
- Vanhemmuuden tukeminen

- 2000-luvun alku: Nuorempina työntekijöinä henkilöstöllä oli vähän rohkeutta ja varmuutta puuttua vanhemmuuden asioihin.
 - 2000-luvun loppu: Iän ja kokemuksen myötä on kertynyt enemmän varmuutta puuttua asioihin, jolloin vanhemmuuden tukeminen nähdään helpompana seikkana.
- Vanhempien osallisuus
 - 2000-luvun alku: Vanhemmilla oli vähän mahdollisuuksia vaikuttaa päivähoiton arkeen.
 - 2000-luvun loppu: Vanhemmilla enemmän mahdollisuuksia vaikuttaa, lisäksi heillä on enemmän rohkeutta esittää toivomuksia ja ideoita henkilöstölle. Uusia osallistavia käytänteitä ovat esimerkiksi pihailat uusille perheille, kotikäynnit ja ”Anna lahja lapselle”- mahdollisuus.